

הקבצו

בית וועד לחניכי הישיבות
העוסקים בתורת מוהר"ן מברסלב זיע"א

י"ל ע"י ארגון נעשה ונשמע
טל: 0722-477774 פקס: 0722-155-701
דוא"ל: m0722477774@gmail.com

גליון

17

אדר ב' תשע"ו
נושא החודש:
שמחה

דרכה של תורה

מאמר תורני בנושא ע"פ תורת מוהר"ן

שמחה - עיקר היהדות

ה'בית' הוא עצם הקשר והחיבור שביניהם, והביטוי שלו הוא "שמחה".

זאת אומרת: כאשר רואים זוג שחיים יחד בשמחה, הרי שיש כאן 'בית'. ורק אז יש מה לדבר על התפקידים והחובות שיש לכל אחד. אבל אם הם לא שומחים יחד, הרי עצם ה'בית' איננו, וממילא, גם אם כל אחד ימלא את תפקידו בשלמות, אין בכך כלום.

כך בדיוק לגבי היהדות. התורה איננה רק רשימת תפקידים, אלא גם ובעיקר "יום חתונתו - זה מתן תורה". החיים שלנו עם התורה, הם חיי נישואין. ולכן, קודם שננסים לדבר על הפרטים, מה לעשות, מתי למה וכמה, עלינו לבדוק קודם אם יש כאן 'בית'. והמבחן הוא אותו מבחן: יהודי שמחה ביהדותו, גם אם הוא עדיין לא שלם בכל פרטי קיום התורה, יש לו עכ"פ את השלב הבסיסי - הוא 'קביל' את התורה. אבל אם הוא לא שמח ביהדותו, גם אם הוא מדקדק בקלה כבחמורה, חסר לו את ה'בית', את עצם הלזו של היהדות.

לכן, השמחה היא "מצוה גדולה", כי היא איננה אחת מהמצוות, אלא המצוה שכוללת את כל המצוות. היא היהדות בעצמה. ולעומתה, העצבות היא הסטרא אחרא בעצמה, כלומר, היא הניתוק מצעם היהדות, ובאותו זמן, האדם הוא כגוי ממש, גרוש ומרוחק ומנותק. מובן ממילא, מדוע בזה תלויים כל המדרגות, ולהיפך חלילה - כל העונשים, כי הוא הציר המרכזי של כל היהדות. ומאותה סיבה, גם אי אפשר לצוות על כך, כשם שאי אפשר לצוות על הבעל או על האשה לשמוח בנישואיהם... אם יש נישואין - יש ממילא שמחה, ואם אין שמחה - ממילא אין נישואין.

האם השמחה היא כל כך קריטית, עד שהיא הציר המרכזי לכל המדרגות שרוצים לזכות? ומאידך, אם היא באמת כל כך נצרכת וחשובה, מדוע לא נצטוונו עליה?!

בדברי מוהר"ן מפורש שהשמחה היא 'מצוה', ולא סתם מצוה אלא 'מצוה גדולה', ולא רק בזמן מסוים, אלא 'להיות בשמחה תמיד' (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן כד), וכן להיפך, העצבות היא 'עבירה גדולה', והיא 'הסטרא אחרא בעצמה, והקב"ה שונא אותה' (שם סימן מו), ובהרבה מקומות הוא מאריך בגודל הנחיצות וההכרח של השמחה, ובגודל הגנות הנוראה של העצבות.

עלינו להבין אם כן: א. מהי השמחה. ב. כמה היא חשובה ומדוע. ג. מה מפריע להגיע לשמחה. ד. מה עושים כדי להתגבר על ההפרעות.

נבאר זאת בפשטות, ולאחר מכן, עמוק יותר. כאשר זוג זוכים להינשא ולהקים את ביתם. יש בזה שני חלקים: הראשון, הוא עצם הקמת הבית, וחיי הנישואין. והשני, הוא החיובים שיש לכל אחד מבני הזוג כלפי השני. ברור לכל, שלא ייתכן לסכם את מציאות ה'בית' בכך שהבעל מקיים את חיוביו, וגם האשה ממלאת את חובותיה, כי אזי אין זו אלא 'חברות' או 'שותפות', ולא בית.

דבר המערכת

ליהודים היתה אורה

עומדים אנו בערב ימי הפורים. החג האהוב ביותר על רוב הילדים, ו-אל תשמעו אותי - השנוא ביותר על רוב המבוגרים... אכן, חג מעניין מלא סתירות. מצד אחד - יום כל כך מיוחד וגבוה, שמאיר בו אור שאינו מאיר בשום שבת ובשום יום (אריז"ל), ומצד שני - יום שכולו בלגן, בבלבולים, והרבה חיצוניות [תחפושות, יין, והרבה שוקולד]. ולכן, הוא מתחלק בין ה'עובדים' לבין ה'אבודים'. כשה'אבוד' שמח לחגוג אותו 'עד הסוף', ולהרשות לעצמו פורקן לכל מה שאינו יכול להרשות לעצמו ביום רגיל ו'מכובד', וה'עובד' מנסה להתנתק, להתעלות, ולחפש את האורות הגדולים, ואת ה'השפעות' שכל השיכורים שוכחים לחפש... ובסופו של יום - שניהם מאוכזבים. זה מרגיש ריק, וזה חוזר בידיים ריקות. וכן מצד עומדים המשגיחים, ואילו רק היה בידם - היו מוחקים את התאריך מהלוח, או לפחות את החג מהתאריך.

אבל 'ריבוננו של עולם, אתה לבד יודע... ואיך עתה כל חיותנו ותקותנו לצאת מגלותנו ביום נפש, הוא רק על ידי תוקף הנס הזה' (ליקוטי תפילות ח"ב לז). אנו זקוקים להרבה ישועות, בנשמינו ועוד יותר מכך ברוחניות. המצב של דור 'עקבתא דמשיחא', הוא מצב של 'עקבתא דמשיחא', ומי שאינו מרגיש כך, כנראה אינו יודע מזה 'עקב' או מה זה 'משיח'. על דורנו נאמר 'ואנכי הסתר אסתיר פני', הסתרה שבתוך הסתרה. אנו מרגישים רחוקים, ריקים, ומרוחקים, ולא יודעים אפילו מה לחפש, את מי לחפש, ואיפה לחפש. ואין לנו שום דרך ושום ישועה - רק ע"י הפורים. ולכן הוא נראה כזה משונה. כי לדור משונה כזה, ולאנשים משונים כמונו - אין ברירה, רק להביא לנו ישועה 'משונה'. אבל החג המשונה הזה, והישועה המשונה הזו - הוא היחיד שיכול לשנות אותנו באמת, להוציא אותנו מהשכבות של ההסתרות, ולגלות לנו אור אמיתי, נקי, ומשוחרר.

פורים - זה יום חול, במגילה - לא מוזכר שם ה', החברים - שיכורים, והילדים - מוחפשים, בקיצור, בדיוק מה שאנחנו מרגישים יום יום [מבעד לחליפה המחוייטת והגמרא המפוארת...]. אבל כעת לשם שינוי - מבעד לכל התפאורה המזוהה הזו, מציץ בעל הברירה, ואומר: 'קינדערלאך, אני כאן!' וזהו. זה כל מה שאנחנו צריכים. כעת, גם כשהחורר לשגורה. עם ה'תחפושות' הלא רשמיות, ועם הייז' הלא רשמי, ועם החושך היסטנדרטי - נוכל להיזכר שוב בהצצה המאירה הזו, ולומר: אבא, אני יודע שאתה כאן. אכן, ליהודים - לא צדיקים, לא גאונים, לא 'עובדים', ולא 'אבודים', פשוט 'הודים' - הייתה אורה ושמחה וששון ויקר. כי באותו מקום ש"ה-מ-ל-ך" של ראש השנה ויום כיפור לא מגיע - מגיע גם מגיע 'המלך' של פורים.

הנושאים הבאים:

- ניסן - חמץ ומצה
- אייר - ספירת העומר
- סיון - חכמה ותמימות
- תמוז - התחדשות
- אב - שבת קודש
- אלול - יום הכיפורים

>>> המשך מעמוד א'

כמבואר ב'קדושת לוי'.

שמחה חיצונית

אמנם, למרות התיאור הנפלא, והאמיתי - השמחה עונדה רחוקה מאתנו.

כאשר היה בית המקדש, היינו 'על המקום'. היה את ה'בית', היה את ה'ייחוד', ומילא - היה את ה'שמחה'. ולכן בית המקדש נקרא 'משוש כל הארץ' - שורש השמחה של כל העולם, וממנו נמשך גם מעט שמחה מרחוק - לגוים.

אבל כעת שאנו בגלות, אבד ממנו הייחוד הזה, וממילא אין לנו דרך להתחבר אל השמחה. וזה נקרא 'גלות השכינה', שהחלקים החיצוניים שבנו, אינם יכולים להתחבר לחלק הפנימי, וממילא אנו תחת שליטת ה'עצבות'. כי החלקים החיצוניים, שהם המחשבות, הטידרות והדאגות - שולטים עלינו, ואינם נותנים מנוח וחירות, וממילא השמחה נשארת קבורה בפנים, בלי יכולת להתחבר אליה. וממילא, ה'שמחה' בעצמה נמצאת בגלות, כי ממילא נוצר הרושם שהשמחה האמיתית היא שמחה חיצונית שנמצאת אצל הגוים, כי הם מתהללים, משתכרים, רוקדים ונהנים, וכל העולם משוכנע שאכן - שם יש שמחה, וממילא כולם מנסים להשיג את השמחה המדומה הזו, שעליה נאמר 'ולשמחה מה זו עושה'.

משום כך, אין לנו ברירה, וכדי להגיע לשמחה האמיתית והפנימית, אנו מוכרחים להשתמש בשמחה החיצונית המזויפת. וזה סוד הריקודים, היין, ו-כן, גם ה'מילתא דשטותא'.

ההסבר הוא עמוק, אבל מוכרח. ובקיצור: השמחה האמיתית היא במח האדם, ששם נמצא הייחוד הפנימי, וזאת ע"י ההתבוננות במהות היחודית, ומהות התורה והמצוות, שכאשר אדם מתחבר לנקודה הפנימית שבהם, הוא מתחבר לנקודת השמחה. אבל מסביב לנקודה הפנימית הזאת, נמצאים החלקים האחרים החיצוניים, שהם הטרדות, הדאגות, התאוות, והלחצים, שאינם נותנים מנוח, ומונעים את ההתחברות אל השמחה הפנימית.

לשם כך צריך פשוט 'לתת להם את שלהם'. וזאת ע"י מילי דשטותא [בדיחות (נקיות כמובן)], מעשה שגעון קל (מכובד כמובן...), וכיצא בוחן, ו/או ריקודים, שהם פעולה חיצונית, שמצד אחד מחזקת את אותם חלקים חיצוניים, אבל מצד שני, מעוררת חיוניות וקלילות, ובעצם משחררת את אחיזתם, וכך משתחרר לרגע העומס של הטרדות והדאגות, ואז, באותו רגע, האדם יכול לתפוס את עצמו, להשתרר מהם, ולהתחבר בחזרה אל השמחה הפנימית והאמיתית (ע"י במדור המכתבים, דוגמא נפלאה).

למראית העין, יש כאן טכניקה פסיכולוגית לכאורה. אבל למען האמת, מדובר בעבודה קדושה של 'הוצאת השכינה מגלותה', שזה בעצם גאולה פרטית בוועיר אנפין. אשרי הזוכה.

לסיום, ישנה עוד פעולה חיצונית, והיא שתיית יין, אבל היא אינה מועילה לזה, כי אדרבה, היא מנתקת את האדם לגמרי מפנימיותו, והוא אינו יכול להשתמש בו ככלי להתחבר פנימה. אבל בכורים, אנו עוסקים דווקא בשתיית יין, כי אז יש לנו את הכח להתחבר על ידו בדווקא לשורש שורש השמחה, שהוא למעלה מהדעת, ואדרבה, משם לשאוב כח להתחבר אל השמחה במשך כל השנה.

בעניין ה'קוקוריקו'

רציתי לכתוב משהו בענין הקוקוריקו:

ידוע שהתרגול קורא בקול גדול וחזק "קוקוריקו", וחכמינו ז"ל אף תיקנו על כך ברכת "הנותן לשכוי בינה". ואם כן מדוע לא נשתמש אנחנו בטכניקה זו של קריאת "קוקוריקו"? [מה גם, ש"ויאמר חרבונה" עולה בגימטריא "קוקוריקו" מכון כמש...]

ידידים יקרים!

יש כאן המון "שכל" נפלא בעלון הזה.

הבעיה היא רק שב'שכל' כולנו חכמים כולנו נבונים וכולנו יודעים מהי שמחה, ומדוע יש לשמוח, ומדוע אסור להיות עצוב, ומדוע אי אפשר לשמוח, וכן הלאה.

אבל מלבד כל זה צריך גם טכניסי מלחמה, אשר אחת מהם היא: תנועות של שמחה, ניגונים, ומריחת חיוך על הפנים [ובמקרי חירום: השתטות, כאשר עשה דוד המלך בהיותו אצל לכיש מלך גת].

גם מי שלא מסוגל ולא צריך לקרוא "קוקוריקו" או לעשות שאר עניינים משונים שיעזרו לו להיחלץ מהעצבות - גם הוא, עליו לקחת את העיקרון שאומר: עם שכל והבנה לבד אי אפשר תמיד לשמוח!

***

הקושי לשמוח לא נובע רק מאי-ההבנה על דרכי וסיבת השמחה, אלא בעיקר מוחמת "טבע" העולם והאדם, שטבעו להימשך לעצבות ומרה שחורה (כמבואר בליקוטי מוהר"ן תניינא, כד). [כשטבע זה מתודלק ומוזן כמובן מ: גאוה, ראיית החסרונות, חוסר ידיעה על אהבת ה' אלינו, וכו' וכו'].

ולכן: מלבד ההסברים והביאורים הנחוצים על ענין השמחה וכו' וכו', נחוגץ גם להדגיש ולדעת שגם אם האדם ידע ויבין את סוגיית השמחה על בורייה, עדיין ישאר הקושי העיקרי, והוא: הטבע שמושך את האדם לעצבות.

מאד נעים לכתוב הסברים משכנעים, אך מעט פחות נעים לחזור הביתה לשגרה, ושם לחייך ולזכור שה' אוהב אותי ומתפאר בי'.

וכשם שיש טבע באדם להיות רעב וצמא, אם לא אכל ושתה זמן מה. כך יש לאדם טבע להיעצב, אם לא היה עצוב זמן מה. ולכן: כשם שכשהאדם רעב, לא ישקוט הסברים נפלאים על האיציטומא ודרכי העיכול את רעבונו, ורק פרוסת לחם היא זו שתשקט אותה. כך גם לגבי השמחה, לא יגרמו שלל ההסברים העמוקים והנפלאים להשקט את טבע העצבות. הם רק יעזרו לאדם להבין ולהפנים שהוא צריך להיחלם עם טבע העצבות, ולעשות פעולות של שמחה, כמו: דיבורים של הודאה לה', דיבורים של חיזוק לעצמו, ניגונים, ריקודים, ובמקרי חירום אפילו מילתא דבדיחותא ושטותא.

***

אני יודע שדבריי אלה יעוררו אולי תהייה ואפילו דחייה אצל מי שלא רגיל לחשוב כך. ואולי אף תיפסל תגובתי על ידי העורך הנכבד. אך גם אם מפני הכבוד וההבנה אינכם מסכימים, מומלץ לכם לאמץ את מה שכתבת, זה עלול לעזור לכם...

ג.ב. רציתי להוסיף עוד משהו קטן:

זוית ראייה זו שהצענו כאן, לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא, שהשכל וההבנה אינם מושיעו הבלעדיים של האדם! השכל וההבנה רק גורמים לאדם להפנים יותר את האמת, ולפעול להשגתה על ידי תפילה ותחנונים לה', ועל ידי התגברות מזערית ופשוטה, ובעיקר על ידי הרבה רצונות וגעגועים.

כלומר, כשם שבמציאות האדם יש את 'עצם מציאותו', שהוא חלק היחידה' שבו, והוא החלק אלוך ממעלי' שיש באדם כביכול. ויש את ה'לבושים', שהם הנפש, רוח, נשמה, וחייה. והם המעשים, הדיבורים, המחשבות, וההרגשות; כך לגבי המצוה, יש את החלקים החיצוניים של המצוה, שהם המעשה, הדיבור, הכוונה, וההתלהבות, שהם ה'לבושים', ויש את המצוה בעצמה, שהיא ה'ייחוד' שנעשה בין האדם לקונו ע"י המצוה, והיא השמחה שבמצוה.

כי עיקר המצוה הוא "אשר קדשנו במצוותיו". זאת אומרת שבכל מצוה, השי"ת אומר לנו "הרי את מוקדשת לוי". זהו עצם הלזו של המצוה. וזהו גם תלויה השמחה. כי כל עוד חסרה מהאדם ההבנה הזו, הרי הוא מקיים המצוות רק בגלל שציוו עליו, או כדי לקבל על זה שכר בעתיד, ושניהם אינם סיבה לשמחה, אבל כאשר ההבנה הזו חודרת לתודעתו, הוא שמח בעצם המצוה.

נמצא, שכאשר האר"ל מיעיד על עצמו, שהוא היה שמח בכל מצוה שעשה, הוא בעצם מיעיד שעשה את ה'עצם' של כל מצוה, ולכן הוא זכה לכל דרגותיו. ולהיפך, אדם שאינו שמח במצוותיו, הוא מיעיד שמעולם לא קיים את המצוות בעצמם, אלא רק את העטיפה שלהם.

שלמות פנימית

לאור זאת, נוכל להגיע להגדרה מהי השמחה, ואין זוכים אליה.

כי מתוך כל האמור עולה, שהשמחה איננה דבר חיצוני שצריך למצוא אותו, להשיג אותו, ולהכניס אותו פנימה, אלא להיפך - השמחה היא החלק הכי פנימי שבאדם, חלק היחידה' שבו, וצריך פשוט 'להתחבר' אליו.

ואכן, רוב העולם עוסקים 'לחפש' את השמחה. אין אדם בעולם שאינו רוצה להיות שמח ומאושר, ואין אדם שאינו עושה הכל כדי להשיג את זה. ולשם כך מנסים להרוויח כסף, לקבל כבוד, להתמלאות בהנאות ותענוגים, וכל כיו"ב; אבל, למרות זאת ובגלל זאת - באותה מדה שהוא 'מבוקש', כך בדיוק הוא אינו נמצא. העשירים כמו העניים, המוצלחים כמו השלימזולים, החכמים כמו הטיפשים - חסרים את המצרך הבסיסי הזה ששמו 'שמחה', כי הוא אינו נמצא 'שם' אלא 'כאן'.

השמחה היא ההתחברות אל הנפש פנימה. כאשר אדם מקלף את כל השכבות החיצוניות, שהם כל המעשים, הדיבורים, המחשבות, וההרגשות, ומתחבר לעצם מציאותו - שהוא החלק אלוך ממעלי' שבו, המקום שבו הוא מתייחד לגמרי עם השי"ת, באותו רגע הוא מתחבר למציאות השמחה - 'ינו וחדווה במקומו'. באותו רגע, לא צריך שום תוספת חיצונית - לא אוכל, לא כבוד, לא כסף, לא מוויקה, ולא שום תענוג. במקום הזה אדם מרגיש שלם, שליו רגוע מאושר ושמח, אינו חסר מאומה.

מסיבה זו, השמחה היא דבר יהודי בלבד. ו'בשמחתו אל יתערב זר'. כי הגוי, חסר את הפרטי הבסיסי ששמו 'חלק אלוך ממעלי', אין לו שום מקום וזמן שבו הוא יכול להתייחד עם השי"ת, משכך, שמחה מניין לזו! [והמן, שנאמר עליו 'שמח וטוב לב', היה זה רק לאחר שאכל בסעודה של אסתר, וקיבל ממנה ניצוץ,

>>> המשך

אי אפשר להתפלל - רק ע"י שמחה

כשהאדם כל היום בשמחה, אזי בנקל לו לייחד לו שעה ביום לשבר את לבו ולהשיח את אשר עם לבבו לפני השם יתברך, כמבאר אצלנו כמה פעמים, אבל כשיש לו עצבות חס ושלוש קשה לו להתבודד ולפרש שיחתו. ועיין במקום אחר (לקמן ע"ד) כמה האדם צריך להתחזק להיות שמוח תמיד וביותר בשעת התפלה, ושצריכי' להכריח עצמו בכל כחותיו לזכות לשמחה. (שיחות הר"ן סימן כ)

מילי דשטותא

ואמר כי לזכות לשמחה זה קשה וכבד להאדם לזכות לזה יותר משאר כל העבודות. ענה ואמר: 'כפי הנראה שאי אפשר לבוא לשמחה כי אם על ידי עניני שטות', לעשות עצמו כשטוה ולעשות עניני צחוק ושטות וכו' כמבאר במקום אחר, ורק על ידי זה באין לשמחה. (ש)

ועל פי רוב צריכי' לשמח את עצמו במילי דשטותא, לעשות עניני צחוק ומלתא דבדיחותא כדי לשמח את עצמו במה דאפשר. ועל פי רב אי אפשר לשמח את עצמו כי אם על ידי זה, כי המרה שחורה והעצבות מתגבר על האדם יותר מן הכל, וקשה לשברה יותר מכל המדות, ומוקת להאדם מאד יותר מהכל.

וכל עקר התרחקות כל אדם מהשם יתברך היא רק מחמת עצבות ומרה שחורה. על כן צריכי' לראות לשמח את עצמו בכל הכוחות בכל מה דאפשר, אפילו בעת שצר להאדם ודחוק לו מאד בגשמיות וברוחניות, הן בפרנסת הנפש הן בפרנסת הגוף, אף על פי כן צריך לראות לבטוח בה' תמיד שסוף כל סוף לא יעזוב ה' אותו לנצח חלילה, ולשמח את עצמו בכל מה דאפשר. מכל שכן כשהשי"ת מרחיב לו בעת צרתו ודחוק קצת, ויש לו איזה נ"יחא בעלמא, בודאי צריך להיות בשמחה תמיד ולהגדיל השמחה ביותר. (ה"י מורה"ן תקצ"ג)

סוד ה"מילתא דשטותא"

וזהו ה'ענין' מה ש'היין' נהגין כל ה'צדיקים' הגדולים המפורסמים, ש'על-פי' רב ה'יה' להם אנשים שהיו כמו ב'חנינים', והיו עושים ל'פנים' כל מיני צחוק ו'שטות' כ'מפורסם' והכל ב'שביל' ש'מחה', וזה ב'חנינת' מילי ד'בדיחותא' שהיו נוהגים התנאים ואמוראים הקדושים קדם ה'למוד', כ'די' לבא ל'שמחה' על-ידי מילי ד'בדיחותא' שהם מילי ד'שטותא' ד'קא', וזהו ב'חנינת' מה ש'פתבו' ב'אתר' הקדוש (ו'קרא' ד'ף מו), ש'רב' המנונא סבא ה'הו' כ'סדר' קמי' ח'בריא' פ'קרא' ד'מילי' ד'שטותא', כי אין דבר מ'זיק' ל'עבודת' ה' כ'מו' ה'עצבות', כ'מו' ב'מבא' כ'כל' ה'ספרים' הקדושים, ומגדל מ'רידת' ו'צרות' הגלות המור ה'ה' כ'גוף' ו'נפש' ומזון אי א'פ'שר ל'היות' ב'שמחה' כי אם על-ידי מילי ד'שטותא' ד'קא' כ'נ"ל.

כי עקר גלות השכינה ו'כנסת' ישראל הוא מה ש'השמחה' היא בגלות, ועל-כן עכשיו בגלות ש'עקר' הגלות הוא ש'השמחה' נ'פלה' ל'מטה' בגלות, ומשם נ'משך' כל השמחה של העובדי פ'וכבים' וה'שגעים' ה'הולכים' ב'שיריות' לבם, א'שר' ב'אמת' הם ר'חוקים' משמחה א'מתית', כמו ש'כתוב' (משלי יז), 'לד' כ'סיל' ל'תוה' לו' כי כל י'מיו' כ'עם' ומ'אבות' וכו', כי ה'ס'טרא א'תרא' נ'קראת' ג'ון ו'אנחה' כ'ד'ענ, א'ך' כל השמחה ש'יש' אצלם נ'משך' רק מ'בחינת' גלות השכינה, שהיא ש'מחתן' של ישראל, שהוא עכשיו בגלות, ומשם נ'משך' נ'יצוץ' השמחה ש'נפלה' אצלם בגלות ומשם כל ש'מחתם' ל'פי' ש'עה', ועל'הם נ'אמר' (משלי יד) 'מה זה עושה', כי א'חריתה' ג'ון ו'אנחה', כמו ש'כתוב' (משלי יד) 'וא'חרית' ש'מחה' ת'גנה'.

ועל-כן מחמת ש'עכשיו' השמחה בגלות, היא מ'לפשת' ב'מלין' ד'עלמא' שהם מ'לין' ד'שטותא', על-כן מי ש'רוצה' לבוא לשמחה - ל'שמח' ב'קדשת' י'הדותו' כ'מה' ש'גכה' להיות מ'גרע' ישראל ולא עש'ני גוי - אי א'פ'שר לבא ל'שמחה' כי אם על-ידי מילי ד'שטותא' ד'קא', כי ל'שם' נ'פלה' השמחה מחמת גלות השכינה שהוא ש'מחתן' של ישראל כ'נ"ל.

שהרי כל כוחו של עמלק הוא ערמוניות, הוא מתחפש עד שכמעט ואי אפשר לזהות אותו. לא רק שהוא נראה כמו חבר, אלא הוא חודר לתוך המוח והלב שלנו, ומקרר שם כל טיפת חמימות של "אידישקייט", מחדיר תחושות של ריחוק וחסר שייכות לכל דבר שבקדושה, עד שאפילו לא מזהים שיש כאן אויב ויש מלחמה.

וזהו הסכנה הגדולה ביותר, כי בשאר התאוות והקליפות יש מלחמה זה מול זה, פעמים אנחנו מנצחים ופעמים הם, אבל לפחות מתרחש כאן מלחמה. מה שאין כן קליפת עמלק כל כך מתוחכמת, שאפילו לא מזהים איזה משהו שחודר לרשותנו, הוא פשוט חודר לנקודות הכי רגישות שלנו, ומשם הוא מנסה להשתלט על המוח והלב ולטעת בנו הרגשה כאילו אנחנו בעצמנו לא רוצים להתפלל, וכאלו אנחנו מרגישים 'באמת' שאיננו שייכים לקדושה.

הוא כמו מרגל שהצליח לעלות לגדולה ולשדר לעם מסרים מוטעים, כך שבלי משים לב המלך מאבד את מעמדו. ובאופן שזכה באמת אין סיכוי לנצח את האויב, כי הוא שולט מבפנים.

ולכן השלב הראשון במלחמה הוא לזהות את האויב - להצביע על המרגל ולומר - זהינו אותך! ואז המלחמה כבר עוברת לזירה אחרת לגמרי, כי בזה בעצמו שהצלחנו להבין את צורת העבודה שלו, כבר לקחנו ממנו את רוב כוחו.

וזה מונח בשיחה הנפלאה של ר' נתן: "אני רואה את המן עומד עלי עם מוט ברזל", כי באמירה זו הוא כבר ניצח אותו, שהרי זה בעצמו המלחמה - לזהות אותו, ולהבין שהוא עומד עליו ורוצה להרוג אותנו.

והנה אחד מעקרי מלחמותיו של עמלק הוא לארגן לנו מקרים וסיבות בשביל שלא נהיה שמחים, וכך מתערבים בתוכנו רגשות ותחושות שקשה לנו להתגבר עליהם, ואם רק היינו מבינים שזה עמלק שעומד עליו, היינו תופסים את עצמנו ובורחים ממנו. אלא שההרגשות נדמים לנו כל כך לאמיתיות, עד שבכל פעם נדמה לנו מחדש שאם יקרה כך וכך ויתמלאו כל משאלותינו, או אז נוכל באמת לשמוח, וכך הוא מפתה אותנו מצרה אחת לחברתה, מבזיון אחד למשנהו, ומשם לקושי ודחוק, וחוזר חלילה מענין לענין עד שעוברים תקופות שלמות בחיים של בלבולים ומעברי נפש ומשברים, ותמיד מחכים לאיזה דבר שירפא אותנו. קשה לנו להבין דבר אחד, שכל הכבדות והעצבות זה פשוט כיתות כיתות של קליפות בראשות 'עמלק' שמפחדים מאוד שנתחיל לחשוב מחשבות שמחות, הם רועדים מכך שאנו נפתח את הפה ונתפלל...

ומכיון שכל כך קשה להפריד בין הרגשות האמיתיות לבין מה שעמלק מחליט שהם אמיתיות, לכן הפעולה הראשונה במחית עמלק הוא: לעמוד באומץ רב ולהצביע עליו ולעזוק: זהינו אותך! לעזוק יום יום, ובכל עת מצוא: "הצילני מקליפת המן עמלק".

ואחר שאמרנו זאת לה', אוי באמת אפשר כבר לשמוח, אפילו שאולי עדיין לא הצלחנו לנצח בפועל, כי ביהויה עצמו כבר נצחנו אותו.

ולכן התורה מצווה אותנו מצד אחד "זכור את אשר עשה לך עמלק!" ומאידך התורה מצווה למחות את זכרו, כי באמת בגלות קשה למחוק לגמרי את עמלק, הדרך היחידה בו אפשר למחות אותו ולנצחו הוא בזה שנוכח אותו, ונצביע עליו. כי ככל שנוכח שיש אחד שעומד לנגדו ורוצה להשמידו, כך ממילא נתעורר כנגדו ונלחם בו.

ונתאר לעצמנו שיבוא אחד עם מקל, ואיים עלינו שלא נעזי לשמור שבת, בוודאי היה מתעורר כנגדו התנגדות פנימית והיינו מנסיים איך שהוא להלחם בו. והנה בא עמלק ובא מבפנים ומבלבל אותנו באיזה בלבול שמטריד לנו את השבת, ובה הוא מצליח לגנוב לנו את כל השבת - כאילו בלי מקלות וברזלים. ולכן יש להתחכם כמו ר' נתן, שזיהה אותו ואמר: אני הבנתי שלא ממני, זה מעמלק - הנח אני רואה אותו עם מוט ברזל...

שאלה:

מהי ההכנה הראויה לחג הפורים?

תשובה:

א] ר' נתן אמר כאשר צועקים ל' יום קודם פורים 'הצילני מקליפת המן עמלק' אפשר לזכות לראות את מרדכי ואסתר בשעת קריאת המגילה (ו"א מ' יום). והנה פשוט שזה לא מנחה של חובת 'ספירה' שצריך לומר 'הצילני' יום יום, אלא הוא הוראה להתעורר להודו לקיים מצוות מחיית עמלק בפועל ממש, על ידי שבין שעמלק הוא קליפה אמיתית העומדת עליו לכלותו. וכעין מה שאמר ר' נתן, שהוא רואה את עמלק עומד עליו עם מוט ברזל. ככל שיתאמת ידיעה זאת בלבנו, כך נבקש ונצטעק לה' שיצילנו מידו.

ב] ההכנה לפורים הוא על ידי שנתרגם ונודהה עם כל מעשה עמלק ומגילת אסתר, לחיי היום יום שלנו, לא רק כמעשה שהיה לפני הרבה שנים. כמו שמוה"ר"ן מלמד לפרש כל דבר ועניין על עצמו. וכמו שצריך לפרש על עצמו בעת אמירת מזמורי התהילים, בהם צועק דוד המלך שיצילו מהרודפים אותו, לפרש זאת על היצר הרע שלנו הרודף אותנו, וכן בתיוקן חצות להתאבל על החורבן הפרטי.

ועל פי זה פירושו הצדיקים את המשנה "הקורא למפרע לא יצא" כלומר מי שקורא את המגילה כאומר שמעשה המגילה היה רק פעם - למפרע, לא יצא. כי העיקר הוא לכוון 'בימים ההם בזמן הזה', שהוא נעשה בזמנינו דייקא.

וכמו שסיפר ר' לוי יצחק בנדר ז"ל איך באומן היו צריכים להפסיק את קריאת המגילה כמה וכמה פעמים מחמת קולות הבכי שהיה בציבור. ולכן מובן שעתה לפני הפורים עיקר העבודה וההכנה הראויה היא, לעמוד לזהות היטב את עמלק, ולעזוק ולבקש מהשי"ת שיצילנו מידו המסוכנת, וכפי ריבוי התפילה, כך אפשר לזכות להרגיש את קדושת מרדכי ואסתר בשעת קריאת המגילה.

לכן ראוי מאוד גם ללמוד בימים אלו בספרי הצדיקים בעניני פורים להבין מהו עמלק (לפחות נקודה אחת בזה), וללמוד מהו קדושת מרדכי ואסתר, וכך יוכל יותר לצעוק להשי"ת, כי ידע יותר בפרטיות על מה מבקש.

שאלה:

רבי נתן צ"ל התבטא פעם ואמר: "אני רואה את המן עומד עלי עם מוט ברזל" - מה משמעות שיחה זו, ומה החידוש הגדול בה?

תשובה:

א] בפשטות מעורר אותנו ר' נתן לכך, שנשים לבנו לזכור שקיים מציאות של יצר הרע. הן בזמנים של הצלחה, נזכור שהוא עומד עליו עם מקל ואורב לנו, ולא נסיח דעתנו ממנו. כי לפעמים דווקא בזמן של עלייה, ייתכן מציאות של נסיון, והאדם מרוב שטבוט מעצמו אינו שם ליבו להזהר. ומצד שני בזמנים של ירידה, בהם מתעורר איזה דמיון כאילו אפשר לקבל חיות מכל מיני דברים שהיצר הרע מציע לנו, אזי צריך להתעורר לשים לב שהוא עומד עליו עם מוט ברזל והוא כלל לא דורש את טובתנו.

וכשבנין את העומק הפשוט והאמיתי שטמון בשיחה זו של רבי נתן, נתחזק לחטוף קצת זמן כל יום לשבת לבד במקום שקט, ונדבר עם השי"ת ונבקש ממנו ונצטעק מעומק הלב [אפשר לצעוק בשקט] "הצילני מקליפת המן עמלק", כי חוץ מעצם התפילה והבקשה שבודאי השי"ת יעזור לנו להנצל מהיצר הרע. הרי שעצם הפעולה של התפילה, מחזק בלב את הרצון החזק לא לחבור להמן ולאחשוורו, ובעצה זו נתחיל להפנים שבעצם הם אכזרים ורעים מאוד, וכל הסעדוה שהם מציעים לנו הם כלל לא לטובתנו.

ב] עוד משמעות נוספת ועמוקה יותר יש בדיבור זה של "אני רואה את המן עומד עלי". כי בזה מלמד אותנו רבי נתן מהו המלחמה עם עמלק.

הגיע למערכת 'התכתבות' בין שני ידידים בעניין מהות השמחה ודרכי השגתה. המכתבים מכילים בתוכם תוכן נפלא ומרתק בנושא, והרי הם לפניכם: כבוד ידידי ר' נחמיה נ"י.

אודות עניין השמחה שדברנו, אני חושב שיש כאן נקודה שחשוב לחדד:

כולנו מכירים מציאות שמכילה 'פרץ של שמחה', ולכן הרבה פעמים כשמדברים על שמחה, משום מה מסתכלים רק לכיוון הזה - מתי אירע לי שהרגשתי שמחה כובשת? אבל השמחה אולי גם מופיעה בצורה אחרת, כאורח חיים למשל. זהו סוג של חיים שהציר המרכזי שלהם הוא 'וישא ליבו את רגליו' כמו שנאמר אצל יעקב אבינו.

אם רק נעמוד בצד ונסתכל על אנשים ברחוב (גם במסדרון של הכולל) אפשר ממש לקרוא את הלבבות מתוך הרגלים. מי גורר את מי? הרגליים את גוף הכבד שחושב כרגע על החוב בבנק והשידוך שנתקע והמידות שלא זז מאומה לטובה וכו' וכו' או שהלב שבו שוכנת הרוח, נושא את הרגלים ומרים אותן כלפי מעלה. יש בוודאי שגרת חיים ברוכה וחיונית שהציר המרכזי שלה הוא פשוט - 'שמחה'. ועכשיו אני רוצה לכתוב משפט של דבר והיפוכו: א. שגרת חיים כזו היא הדבר הכי פשוט בעולם. ב. שגרת חיים כזו היא הדבר הכי רחוק מהמציאות. כן, זה הולך יחד.

הכי פשוט להיות שמח, כי כל מה שמפריע לשמחה זה הרבה מאוד מחשבות מיותרות ודעות שבאות לנו מכל מיני מקומות או מילים ששמענו ולא שמנו לב שנקלטו לנו בתוך הלב. מתחת לכל זה יש תמיד לב יהודי, טהור כמו ילד קטן שמקפץ ומנתר כל הדרך לחיידר ומרגיש מצויין רק בגלל שראה פרפר קטן.

נכון, זה גם רחוק מאוד. כי לא בקלות נותר על המעמסה שרובצת עלינו. זה כמו החליפה וההופעה שלנו. חייבים לסחוב על הלב ועל המוח את כל מה שאמרו לנו. חייבים להיות בלתי מרוצים. חייבים להיות מודאגים... (כל אחד ישלים את הנוסחאות בעצמו).

שאלת המליין: איך מגיעים לפשטות הפשוטה והכל כך בלתי נגישה הזו?

מובא בדברי ר' נתן, שהדרך לשמחה לא יכולה לעבור באופן המקובל. כי השמחה היהודית נפלה. לאן היא נפלה? לכל המקומות חוץ מאצלנו... כל העולם מדבר על שמחה, כביכול יש להם קשר לדבר הזה. למען האמת, זו שמחה מלאכותית שהיא בעצם - לכל מי שיודע מעט - רק עצב שהשתלט על תווים קופצניים. אבל מה לעשות? השמחה שם! אמנם לא אמיתית, אמנם שטונית. אבל אלו פניה של השמחה. חבל.

כעת, מכיוון שהשמחה נפלה למקומות הללו של שטות, הדרך היחידה להעלות אותה היא לרדת לשם. איך יורדים לשם? פשוט עושים מעשה שאינו נובע מחכמה והיגיון, או על פי כללי הדקדוק של כבוד עצמי וכבידות עצמי. עושים מעשה של שטות צנועה וראויה. 'מלתא דבידותא' 'מילתא דשטותא'. מעשה שכזה (שנעשה כראוי על פי כללי ההלכה והיראת שמים) אוסף את השמחה הנפולה ממקום השטות. וכיוון שאתה הרי יהודי של צורה ויש לך המון-המון סיבות אמיתיות לשמחה, הרי שהשמחה שתביא משם תצטרף למשמעות שיש בך מכבר. היא תצטרף גם לנקודה היהודית הפנימית שבך ולכל הסיבות הטובות שיש לנו לשמחה - ואז

אתה תהיה בשמחה באמת, ולא רק תכתוב עליה... אירע לי פעם שנקלעתי למקום בו נערכה סעודה של מצווה, מצב הרוח שלי היה רציני ומחושב כרגיל. כולם שוררו - שרתי. כולם מחאו כף - מחיתי. אבל אז שאלתי את עצמי: 'בנאדם, אתה עושה צחוק ממי? אתה שמח או חושב על שמחה?! שמתי אז לב שסביבי חגים כמו זבובים, להקת מחשבות וחשבונות: מתאים לי למחוא כף כפיים? מתאים לשיר? למה אני שמח? בקיצור, בזמן שאני משורר 'האני' שבי מנהל דיונים אינטנסיביים סביב סוגיות של 'כבוד עצמי' 'מתאים לי' 'מתחשק לי' וכו', הבנתי אז שהמרחק ביני לשמחה פשוט עצום.

מה עשיתי? דבר פשוט ביותר: התחלתי לרקוד, ולרקוד. בריקוד השתדלתי לפחות במחשבה להסיר מעלי את כל המחשבות של מדוע ולמה ולשם מה. (מאוחר יותר הבנתי שזו הייתה השפה היחידה שהגוף הבין - שפת הפעולות. עד אז דברתי אליו בשפה של שכל, אבל הוא לא הבין ונותר בעצבותו. בריקוד הוא תפס פתאום למה התכוונתי עם כל הדרשות שלי על שמחה).

ואז הגיעה ידידי, אז הגיעה הארה. אוהו, הארה פנימית של שמחה שאינה תלויה בדבר. יכולתי אז לשמוח בפרטים פשוטים להפליא: בציצית שהתנופפה על בגדיי. בזקן ששערותיו נדבקו בזיעת פניי. באנשים שסבבו אותי. מדהים, רגע קודם לכן המוח שלי שפט כל הזמן מי מסובין בסעודה הזו עימי. מי מתאים לי מי מגוחך בעיניי. ברגע שהשמחה הפנימית כבשה אותי, הם כולם היו נפלאים בעיניי. הם היו יהודים, נשמות מאירות שהשמחה מחבקת אותם ואותי יחד. פתאום לא היה בחוץ שגרה או יום חול. הייתה רק שמחה טהורה שליוותה אותי אחר כך לתוך כל המעשים שעשיתי, לתוך דף הגמרא והאותיות הקטנות. הבנתי אז מעט-מעט מה זה 'שמח ישראל בעושי'. אני חושב שזה ניתן לשחזור בכל מצב.

בברכה, עזריאל

כבוד ידידי ר' עזריאל נ"י

יש"כ על ההסברה הבהירה.

לפי הבנתי את מה שכתבת. הרי שא"א לבנות על "השכל" בכל מה שקשור לשמחה פנימית. כי מה שמפריע לשמחה זה כלשונך "הרבה מאוד מחשבות מיותרות ודעות שבאות לנו מכל מיני מקומות או מילים ששמענו ולא שמנו לב שנקלטו לנו בתוך הלב", והדרך להגיע לשמחה הוא, שוב, כלשונך "פשוט עושים מעשה שאינו נובע מחכמה והיגיון". זה נשמע לי מאוד ברסלבי [כבודם במקומם מונח], "לזרוק את השכל". השכל וכח המחשבה ניתנו לנו בכדי להשתמש בהם ולא כדי לזרוק אותם, ועוד והוא העיקר, שכאשר אני עושה פעולה כשאני חצוי מבפנים, דהיינו שאני שם הצידיה ומדחיק את אחד החלקים הכי מרכזיים שלי - השכל, איני בגדר אדם, אני יורד ממדרגת 'אדם'. ובשמחה אני מחויב בגלל שאני אדם. ולא כשאני למטה ממדרגתי.

בכל זאת כשאני מנסה להבין, אולי התכוונת, לנשמה בתוכי, לפני הלבטשותה בלבושיה, המחשבה הדיבור והמעשה. שמהותו של יהודי הוא שמחה, כמוכא בספרים ש"ש במהות נפש האדם שמחה מטבע מציאות הבריאה, שכחלק מן האלוקות, שה' שלם בכל שלימות, חלקיו שלמים כמותו". ואי כשיש אפשרות לגעת בנשמה ללא

לבושיה - באופן אוטומטי ובדרך ממילא אנו בשמחה, וא"כ הפעולה שעלי לעשות זה להפשיט את נפשי מלבושיה המיותרים והמפריעים,, דהיינו לוותר על כל המחשבות ולפצוח בריקוד פשוט לשם הריקוד. אך שאלתי במקומה עומדת, כי ברור לי שלבושים אלו - כלי הביטוי של הנשמה, לא ניתנו לי בכדי, אלא מפני שדווקא דרכם אני יכול להיות "אדם שמח".

אשמח לתגובה שתניח את דעתי.

ישר כח, נחמיה

שלום ר' נחמיה.

תודה על הליבון והחידוד. אנסה לברר את מקחי ברשותך. אמת, ההגדרה שהזכרת מתאימה בהחלט, הרעיון הוא בכל אופן כפי שאכן כיוונת - שהשמחה היא עצם נקודת הנפש. בכל אופן העלית נקודה חשובה למחשבה וביור: **האם נכון ונצרך שכדי להגיע אל עבודתי כאדם אאלץ לרדת מגדר אדם?** ובכן, כן! השכל הוא מעלת האדם, אך יש מעלה גבוהה מזו והיא - היכולת לוותר לעיתים וכשצריך, על השכל.

הנה כמה פסוקים ומאמרים: חז"ל (חולין ה): על פסוק (תהלים לו): אדם ובהמה תושיע ה' - אלו בני אדם שערומים בדעת ומשימין עצמן כבהמה. וכמו שאמר אסף (תהלים עג): ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך". צדיקים דרשו על הפסוק "כל אשר נתן אלוקים חכמה בהמה" שזו חכמה גדולה לעשות עצמו כבהמה.

מכלל הדברים (המובאים בארימות בספרים) מובן שיש לאדם מעלה מיוחדת כשהוא מסוגל לעשות עצמו בהמה" לצורך גבוה. הבהמיות כאן מתייחסת ליכולת העל-אנושית לוותר על ההבנה ולפעול מתוך אמונה או מתוך נקודת עצם הנפש (כהגדרתך עם ד"ק).

ובנוגע לטיעון שהעלית על אי היכולת להיות 'חצוי'. הנה דווקא השלכת השכל באופן של התחברות אל נקודת עצם הנפש היא ביטוי למצב הכי שלם שיתכן. כי בד"כ השכל הוא שחוצה אותנו בשיקולי דעת ומחשבות. הוויתור על השכל מחבר את האדם אל מצבו הפשוט והאמוני ביותר. שם מצויה השמחה, שמחת הנפש לבדה.

בקיצור, השכל הוא אכן 'מוותר האדם מן הבהמה' קיבלנו אותו כדי לעבוד עמו. אך קיבלנו אותו גם כדי לדעת לוותר עליו כשצריך. (דוגמה: כשיש שאלות באמונה ואין דרך ליישבן, אנו מצווים להשליך את השכל ולהתחבר לאמונה, אפילו אם נצטייר טיפשים) הוא הדין לשמחה. הדרך היחידה לפעמים להתגבר על ניסיונות העצב היא להיות גיבור יהודי ולוותר על הבנה ושכל כדי לשוב אליו שמח ומרוכז יותר.

והנה דוגמה מובהקת לשימוש יהודי בהשלכת השכל. דוד המלך כשהיה אצל איכש מלך כת, נאמר בכתובים שעשה עצמו שותה "ויתן על דלתות הבית" ועוד מעשי שיגעון למראית עין, הוא עשה זאת כדי שניחוהו לנפשו וישחררוהו. צדיקים למדו מכאן שכדי לצאת ממאסר היצר בעצבות ומרה שחורה, לעיתים הדרך היא - מעשים שאינם מבוססים על שכל.

ג.ב מובא שלכן הכוח השכלי בנפש הוא בלתי מקובע, שלא כמו כוח הראיה והשמיעה וכדומה, יכולת אינטלקטואלית יכולה להימצא ולהשתלק. לפעמים יש לנו, לפעמים פחות. זה לא מקובע, כוונה. כדי שנוכל גם לשחרר את זה, כשיש צורך.

ספר לנו מעט על הרקע שלך:

גדלתי בעולם הליטאי, על כל המשתמע. במשך כל השנים, הייתי חלק מהציבור. לא הייתה לי שאיפה מיוחדת, ולא חיפשתי להיות משהו מיוחד, שאיפתי הסתכמו בליהיות יהודי פשוט וטוב ולא חשבתי בכלל על יותר מזה, זרמתי עם החברה, והייתי די מקובל.

אמנם תמיד הייתה לי הרגשה באיזה מקום שאני צריך להשקיע קצת יותר, ללמוד יותר, לעשות יותר, אבל הדברים לא באו לכלל שאיפה של ממש. כל זה עד שהגעתי לשיעור ג' בישיבה גדולה. באותו זמן עברתי לישיבה אחרת, ושם פגשתי לראשונה בחיי בראש ישיבה - שוחן מידיעתו הנפלאה בכל חלקי התורה, וחונן מהסברות הישרות וההתמדה העצומה שלו בתורה - הוא ג"כ עובד ה' בצורה שלא תתואר, צדיק של ממש.

לראשונה נפגשתי עם המושג 'צדיק אמיתי', שכל ענייני לעשות רצון ה', וההתחככות עם מושגים כה גבוהים שבכלל לא הכרתי ולא ידעתי שהם קיימים - גרמה לי לזעזוע של ממש. פתאום הבנתי באיזה בור חשון אני נמצא, איפה אני ואיפה הייתי אמור להגיע. השיחות המוסריות שלו - שיצאו מלב טהור ומיראת שמים שלא ניתנת לתיאור במילים - פילחו את ליבי, האמת זעקה מכל האישיות הפנימית שלו, לא היה לו שום כושר רטורי או יכולת ניסוח מסודרת או הסברים ברורים, אבל דווקא הפשטות והענווה אין קץ, והעולם הפנימי העשיר - הם אלו שהדביקו בי שאיפות אמיתיות ורצונות כבירים.

הנשמה, שהיא 'חלק אלוך ממעל' התחילה לתת את הטון המרכזי בחיי. התחלתי ללמוד מוסר בשפתיים דולקות יום יום, לעשות חשבון נפש ולשקוע בלימוד עוד ועוד. כך זה נמשך תקופה ארוכה. בהמשך נפגשתי עם עוד כמה בחורים שהיו בעלי שאיפות אדירות להצליח בעבודת ה' ובלמוד תורה, והשאיפות הלכו וגברו, הלכו והתעצמו, התחלתי ללמוד בכל הזדמנות - בחדר אוכל, בחדר בפנימיה, ובכל מקום. גם בבין הזמנים למדתי שש שעות רצוף בתענית דיבור, והייתי גם חושב בלימוד יומם ולילה כפשוטו.

למעשה, במבט לאחור, כשאני מסתכל על כל התקופה ההיא, אני שם לב למשהו חמור שעשיתי. כשהייתי לומד מוסר, הייתי מייסר את עצמי עוד ועוד על כל מה שביטלתי ועל כל מה שלא עשיתי. שכחתי לגמרי להסתכל על מה ש'כן עשיתי', כך שבאיזה שהוא מקום נכנסתי לחץ מתמיד, ולחוסר סיפוק תמידי, הההרגשה הייתה שאם כל היום לא התבטלתי כלל הרי שלא עשיתי שום דבר גרוע... אבל אם חלילה כן התבטלתי, הרי שאז אוי לי ואוי לנפשי, אהה על!

כמוכן שבישיבה עם חיי חברה שמקיפים מכל עבר, כמעט שלא שייך לא להגרר פה ושם לדיבורים, וכך ייסרתי את עצמי והלחצתי את עצמי עוד ועוד, עד שבאיזה שלב החלטתי, שבאותם שעות שיש נסיון לדבר עם חברים, אלך לבית מדרש צדדי ושקט, וכך לא יהיו לי נסיונות. ואכן, ממשחשבה למעשה, מצאתי מקום מתאים, ובשעות הערב הייתי הולך לשם, למדתי שם, התפללתי, ולמדתי מוסר. ומבלי משים בעצם - התבודדתי...

השעות שהייתי נמצא שם היו אהובות עלי מאוד, עד שכל היום חיכיתי להם, וכשהגעתי לשם, סרבתי לעזוב את המקום.

היה לי תענוג מכל רגע שהייתי שם. כשהייתי שם היה שורה עלי רוגע ושלוה ויישוב הדעת. הלחץ מהישיבה היה נשכח, ושם עבדתי את ה' בשלמות. כאן בעצם נוצר הרקע שגרם לי בהמשך להתקרב לברסלב, הבנתי שאני מוכרח לצורך עבודת ה' וגם לצורך הנפשי הפשוט - לצאת ולהתרחק מכל סביבתי בני אדם ושם לעבוד את ה' ברוגע ובנימוס.

איך הכרת את ברסלב?

למעשה, זה התחיל הרבה קודם. כשהייתי בישיבה קטנה, למד שם בחור בשם צבי מיזליק (מכרמיאל, סיפורו התפרסם כאן לפני כשנה), והוא התקרב לברסלב יחד עם החברותא שלו (שלמה ס.), אני זוכר שכל הישיבה דברו על זה. אני הייתי בטוח שהם כנראה השתגעו או חלו במחלת נפש, מאד ריחמתי עליהם...

החברותא שלו, היה הראשון שעזב את הישיבה, והתחילו להביע שמועות משונות שהוא נמצא בכל מיני קברים, הבנתי שהוא ירד מהפסים. לעומת זאת, את צבי מיזליק הכרתי קצת, וידעתי שהוא כן נורמלי, וזה לא כ"כ הסתדר לי, אבל לא ייחסתי לזה יותר מדי חשיבות, זמן קצר אח"כ הוא הועף מהישיבה ונגמר הסיפור.

כשעליתי לישיבה גדולה, פגשתי כמה חסידים ברסלב, דיברתי איתם והם התחילו לספר לי קצת על ברסלב. בזמנו אפילו לא הייתי אוזן פשוט, צחקתי להם בפרצוף, ואמרתם להם משהו כמו 'שיהיה לכם לבריאות' והמשכתי הלאה. תפסתי את ברסלב כאיזה כת תימהונית הזויה שלא נמצאת על הקרקע, סתם איזה אספסוף מטופש שמגבש שטויות.

הפעם הראשונה שבה נדלקה אצלי נורה אדומה, נורת אזהרה שכביכול אמרה לי שיתכן והתפיסה הזו היא טעות, היתה כבר לאחר נישואי, כאשר פגשתי את אחד השכנים שלי, שהיה חבר טוב שלי והייתי מיוזד אתו מאד. מדובר בטיפוס עליון ושמח שנעים להיות לידו ולדבר איתו. יום אחד הוא פגש אותי ואומר לי: 'תגיד חידוש', חשבתי מעט ואמרת לי לו חידוש מוסרי על אמונה, הוא שמע והביא לי חידושים נוספים באותו כיוון. כששאלתי אותו באיזה ספר ראתי כאלה חידושים נפלאים? הוא לא הסכים לומר לי בשום אופן, רק הפטיר 'לא משנה', 'לא משנה'.

כך הדבר חזר ונשנה כמה וכמה פעמים. עד שבסופו של דבר הוא הסכים להגיד לי, בתנאי שלא אדבר על זה יותר מדי, וכאן הוא נקב בספר "שיחות הר"ן"... באותו רגע, חלה אצלי תפנית כלפי כל המושג ברסלב. הבנתי לראשונה, שיש שם גם בני אדם נורמלים. אם כי לא השתחררתי בכלל מהרושם הראשוני שנוצר אצלי שמדובר במשהו שלא קשור אלי.

למעשה, מצאתי את עצמי שוב ושוב מותווכח עם חברי, כשהוא לא מצליח לשכנע אותי בשום אופן, ואני לא מצליח לשכנע אותו בשום אופן בברצק דרכי. באחד מהויכוחים הטחתי בו: מה זה החוצפה שברסלב החליטה לנכס לעצמה את המושג של 'התבודדות'? הרי זה כתוב בכל הספרים - במסילת ישרים, בחובות הלבבות, בספר המספיק של ר"א בן הרמב"ם? (מכיון שהייתי נוהג בישיבה להתבודד מצאתי לזה סימוכין בספרי המוסר וזכרתי אותם). השכן עצר אותי, ואמר לי 'אווון, אתה פורץ לדלת פתוחה, והרי זה בדיוק הטענה שלי, שלא מדובר בחידוש שהמציא ר' נחמן, אלא במשהו עתיק שכתוב כבר

בנביא ובכל ספרי המוסר'. ואז הוא מספר לי שהוא יוצא עם קבוצה שמתבודדים כל יום, ושאל אותי האם אני רוצה להצטרף, הסכמתי מיד. בתחילה העלמתי את הדבר מאשתי, היא שמחה לב שאני נעלם לאיזה מקום וכשאני חוזר אני מלא בשלווה ורוגע ושמחה, אבל לא שאלה שאלות יותר מדי. אחרי תקופה גיליתי לה שאני מתבודד ביער, והופתעתי לגלות שהיא דווקא שמחה מכך, ומרוצה מזה, בפרט לאחר שהיא שמחה לב על הרוגע והשלווה שנוספו בי.

כך המשכתי להתבודד יחד עם קבוצת ברסלב'ס, ועדיין אני ליטאי מוחלט. אבל במקומות פנימיים וחבויים החל תהליך נסתר של 'התקרבות', מבלי שהרגשתי בדבר. בהמשך הלכתי לכולל ערב שלומדים שם ליקוטי מוהר"ן ושמעתי שיעורים של ר' אברהם יצחק כרמל שליט"א, שגרמו לי להבין שגם בברסלב יש חיצוניות ופנימיות, ועד היום אמנם הכרתי את החיצוניות אבל עוד לא את הפנימיות.

וכך התחלתי להיחשף יותר ויותר לתוכן של הספרים, התחברתי להרבה רעיונות, ולאט לאט התקרבותי יותר ויותר, עד שהתחלתי למצוא את בעצמי בהתבודדות מתחנן לה' שיזכה אותי להתקרב לצדיק האמת, ושיזכה אותי למצוא נקודה טובה בכל יהודי וכו' וכו', הבנתי שמשוהו בכל זאת השתנה אצלי.

מה הם הדברים המיוחדים שמצאתי בברסלב?

לא מדובר בנקודות מסוימות, אלא ב"דרך חיים". והאמת שאני עדיין באמצע ללמוד אותה ולהתחבר אליה, וכל יום אני מגלה דברים חדשים ומאמץ אותם לעצמי.

אבל אחד הדברים שמאד תפסו אותי, זה העניין לראות רק טוב, ולא לדבר על הרע בכלל. כמה שפחות לבקר, וכמה שיותר לדבר על הדברים הטובים. ההבנה של הרעיון לחלל בי בהזדמנות ששהייתי עם כמה חסידים ברסלב, והבעתי את דעתי על סיפור מסוים שמאד התפרסם שמדובר בבלוף אחד גדול, אחד החברים שישב שם אמר לי: 'אם זה בלוף או לא אני לא יודע, אבל אני יודע שאין ענין לומר את זה. אם אתה חושב כך, תשאיר את זה לעצמך, ותחשוב על זה לבד', וכך כמה פעמים בהזדמנויות שונות הדבר חזר על עצמו, עד שהפסקתי לקטר ולהעביר ביקורת על הרבה מהדברים שרציתי להעביר ביקורת, וכשנמנעתי מהעברת הביקורת התחלתי להרגיש איך שכך זה הרבה יותר טוב, הרגשתי שכך הקב"ה רוצה שאני יהיה, וכך התחברתי לרעיון.

גם המושג 'להתחבר לצדיק אמת' דיבר אלי. שהלא אני בעצמי התחלתי את כל עלייתי רק משום שנפגשתי בראש הישיבה, וראיתי דמות של צדיק, וזה מה שהשפיע עלי.

על התבודדות ביער אין על מה לדבר בכלל, כי זה הדבר שהבנתי והתחברתי לזה הרבה לפני שהכרתי את ברסלב. אני רק יכול לומר, שכיום אני ממש מרחם על מי שלא עושה התבודדות...

אני מקוה שהקב"ה יתן לי הלאה כוחות ודעת להבין יותר, ולהתחבר עוד ועוד, ואולי אי"ה אזכה להיות על ציון רבינו באומן בעו"ה.

הודעה משמחת

הגנו שמחים להודיע, כי בעזרת השם יתברך, כהכנה ל"חג הפורים" הבעל"ט יתקיים כינוס מרכזי לבני התורה-חניכי הישיבות מכל רחבי הארץ. הכינוס יתקיים ביום ראשון י' אדר ב', בשעה 8:00 בערב, באולם "היכל יצחק" קרית ספר [הכניסה מעזרת נשים רחוב שדי חמד]

בתכנית:

8:00: התכנסות וכיבוד קל. 8:15: דברי פתיחה - הר"ר ישראל מאיר גלינסקי. 8:30: משא מרכזי - הרה"ח ר' ישראל מאיר ברנר שליט"א.

9:15: הפסקה וכיבוד עשיר. 9:30: סיפור התקרבות - הרב ישראל זלזניק

10:00: "רב-שיח" מרתק. בהשתתפות: הר"ר דוד גבירצמן, הר"ר יחזקאל גרינהויז, והר"ר יעקב נתן אנשיק

גדול יהיה המעמד לכבודה של תורה

על הפרק

מלחמה מול קיר

מרדכי הצדיק, שהוא, בניגוד לנו, יודע את כל אשר נעשה, מסתכל עלינו עם כל הרוך והרחמנות שבעולם. הוא רואה את המלחמה המשוגעת שעמלק מנהל אתנו, והוא משתדל להכניס בנו אמונה; התרופה והתיקון של הכול.

אם תהיה לי בתוך הלב אמונה מאוד עמוקה, אוכל להרפות. הקב"ה פה, הוא מוביל, מי שנחנו עד הלום, הוא יובילנו הלאה. זה לגבי כל דבר! זה לגבי שידוך, זה לגבי איזה תקיעות בתוך עצמי, עם בעלי, עם אחד הילדים.

רבי נחמן אומר במקום אחר שמי שיש לו אמונה, לא צריך עבודות קשות. והכוונה לעבודות קשות גם ברוחניות! עבודות קשות באות מיוחד ומלחץ. מאמץ הוא תמיד תוצאה של מתח. מתח בא מלחץ ולחץ בא מיוחד. הפחד בא מהתפיסה שאם אני לא אפעל נכון - בטח הכול יתפרק עוד שנייה.

אבל ככל שאת מאמינה יותר, את צריכה להתאמץ פחות. ככל שתביאי את האמונה עמוק יותר, תראי איך דברים קורים לך בחיים בצורה פשוטה יותר, בצורה נעימה יותר, ופחות במאמץ.

גם בעבודתנו

כעת, אחרי שקצת זיהינו אותנו, תראו את המשך הדיבור של רבי נתן על הנס של פורים:

"ועל ידי זה מוכניעין קליפת המן-עמלק עד שנתהפך הכול לטובה, בבחינת 'נהפוך הוא'; כי לא די שמודים ומשבחים להשם יתברך על הישועות השלימות שעשה עימנו מעולם, אף גם זוכין על ידי זה להסתכל ולמצוא ההרחבות שמרחיב לנו השם יתברך גם בתוקף העת-צרה בעצמה..

שזה בחינת הנס של פורים, שעל זה נאמר 'גם בעבודתנו לא עזבנו השם אלוקינו'. כי בתוקף גלות בבל ומדי זכינו לנס גדול וישועה גדולה כזאת של ימי הפורים, שגדול מכל המועדים, כמו שאמרו רבותינו ז"ל. וזוהי אנו רואים שהשם יתברך עימנו תמיד, וצריכין להתגבר בשמחה תמיד וליתן הודאה להשם יתברך בכל יום על העבר ולבקש להבא". (שם, שם).

בנס של פורים, עם ישראל ניצל אמנם מפגיעה; הם היו בסכנה מאוד גדולה והם יצאו ממנה על ידי השתלשלות של השגחה מופלאה שפתאום מתגלה לעיני כל, אויביהם נופלים לפנייהם והם מתרגשים, רוקדים ושמים..

אבל זה לא המשך עד הסוף. הם לא חזרו לארץ ישראל, הם לא בנו את בית המקדש, הם לא נחלו גאולה ברמה הסופית

<<< המשך בעמוד הבא

הזה, שמחליש את הוודאות שלי. כאילו, חלילה, הנוכחות של השם יתברך לא אמתית, לא קיימת, לא ברגע הזה. לא במצוקה הקשה הזאת.

אגב, עמלק לא מדבר רק מגרונותיהם של הכופרים המוצהרים. גם בעיתונים משלנו יש המון צפי, דיבורים וניתוחים, סטטיסטיקות והסתברויות, 'אם יהיו כך וכך קולות, אז יהיה אחוז חסימה.. אז יעשו ממשלה רחבה.. אז יעשו ממשלה צרה.. אז חוק הגיוס..'

איך אתם מדברים ככה, בשפה גשמית כזאת של טבע, ארצות הברית, האו"ם, כתבנו הצבאי לענייני ערבים. מה, אין השם בעולם?

חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושש שנים אנחנו בעולם, מתוכם יותר משלושת אלפים שנה מאז שקיבלנו את התורה. אנחנו לא סתם עם, אנחנו בנים לאברהם, יצחק, ויעקב. מאז שהתחלנו ועד הרגע הזה אנחנו בתדר אלוקי, רגע אחד לא חיינו בטבע, אז איך אפשר להתייחס לתדר הטבעי כאילו הוא הדבר הרלבנטי??

זוהי קליפת עמלק.

הרגע יצאתי ממצריים! הרגע זה קרה! אני מלאת אמונה!! אבל אז עמלק בא ממול עם כזאת אטימות. כאילו השם לא גאל, כאילו השם לא הטביע את כל המצרים בים סוף, כאילו השם לא הפך אותם לדם, צפרדע, כינים, ערוב. בכזאת עזות הוא בא! אתה באמת חושב שאתה יכול לצנח עם שהרגע השם גאל ממצריים והזיז את כל העולם לצדדים כדי לתת להם את כל הטוב? איך אתה חושב כזה דבר?

אם אתה חושב כזה דבר, זה מוזב. יוצאת ממך קרינה ארסית והרסנית שנכנסת לי ללב ומחלישה אותי. כשעמלק קופץ לאמבטיה הכול מתקרר. זה לא יכול להיות, יש שם קיר! אבל אולי זה כן יכול להיות? עובדה שהוא קופץ!

זה עומק המאבק של עמלק בעם ישראל. הוא כזה טמא, אטום, רע ומנוכר, והוא מכניס לנו מבוכה במקומות הכי רגישים.

לא צריך עבודות קשות

"התיקון לכל זה, הוא על ידי הצדיק בחינת מרדכי, והוא יודע היטב את כל אשר נעשה, היינו, עד היכן קליפת המן-עמלק מתגבר, עד שרוצה לכפור בכול, חס ושלום, כאילו עדיין לא התחיל השם יתברך להושיע את ישראל. ועל כן משתדל מרדכי הצדיק להכניס האמונה הקדושה בישראל, ומזכירם בכל עת ומאיר בליבם כל הטובות והניסים והנפלאות שכבר עשה השם יתברך עמנו בכלליות ובפרטיות, ומזרזם לצעוק ולהתחנן גם עתה לפני השם יתברך שיושיענו גם עתה. (ליקוטי הלכות, פריקה וטעינה ד.)

דמייני שאת הולכת ורואה מולך קיר, את רואה אותו, אין לך ספק שהוא קיים, הקיר. אבל פתאום עובר מישהו על סוסטוס, ואת רואה אותו ממש נוסע פנימה, אל תוך הקיר.

עוד לא הגענו להתנגשות עצמה. בשניות שלפני, כשאת מסתכלת ורואה אותו נותן גו ושועט קדימה, עובר לך איזה פקפוק, "שנייה, מי משוגע? אני או הוא? אולי זה לא קיר? אולי יש שם איזו דלת? אולי זה בכלל מנייר? אולי אני חולמת והוא ער? אולי להיפך, אני ערה והוא חולם? מה קורה כאן?!" זה נורא מבלבל. כאשר אצלך משהו מאוד מאוד ודאי, ומישהו לידך מסתכל דרך זה כאילו זה שקוף ולא קיים - זה מערער אותך.

***

זה בדיוק סוג המאבק שעמלק מנהל אתנו כל הזמן. לוחמה רוחנית מאוד עמוקה.

כאשר עמלק גנש את עם ישראל במדבר, זה היה אחרי שהקב"ה גאל אותם ביד חזקה ובורע נטויה. ושם, במקום הזה, מול הקיר הוודאי הזה, עמלק נלחם.

עמלק, ניגש לעם שעכשיו יצא ממצריים, על ידי שבתחילה משה רבינו נכנס לארץ מלאה חרטומים, עשה לפנייהם אותות ומופתים, וכולם נהיו קטנים עליו, לא הצליחו להתמודד אתו. הוא רק הגיע וכבר הראה שיש עוצמה אלוהית כזאת, שכל הכישופים שמצריים הכירו פשוט לא קיימים לידו.

אחרי שזה לא הספיק, הביא משה על המצרים עשר מכות, כתש את מצריים עד דק, והוציא את בני ישראל מארץ העבדים בתהלוכת ניצחון, מצופים עננים, אפופים במציאות לא נורמלית, שום דבר לא הגיוני, הכול מרגש, אלוך, גאולה שאין כדוגמתה.

אחר כך קמו המצרים, רדפו אחרי בני ישראל - והים נבקע. בכל העולם חוו את הים שנבקע. עם ישראל ראו את המצרים טובעים בים, וראו את השם יתברך. כולם אמרו "זה קלי ואנוהו!" - ראינו אותו!

וכאן בא עמלק, שהוא קליפת הטומאה הכי גבוהה, ובעזות, באטימות שאין כדוגמתה, הוא נכנס עם הסוסטוס שלו בתוך הקיר. מבחינתו אין שום קיר, הוא לא רואה כלום. שועט ישר פנימה!

הלו! אתה לא רואה מה יש כאן? אז רגע, שנייה, אולי זה לא באמת קיר?

יש לי הוכחות

יש לי המון הוכחות בתוך הנפש שהקב"ה הוא טוב ומיטיב. אבל העולם ממשך לדבר אלי כל הזמן בדיבורים שמתעלמים מהנוכחות שלו. ואני צריכה להיאבק בעמלק

של גאולה. הנס של פורים הוא על הרצף של הגלות. זה התחיל כשעם ישראל היו בגלות, וכשהוא נגמר הם עדיין נשארו בתוך החושך של הגלות. עוד לא נגאלו לגמרי.

שימו לב שזה נורא דומה למה שעובר עלינו. יש ימים כאלה שאת באמת מרגישה את השם קרוב ואתך, את מדברת אתו וממש מרגישה איך הוא שומע ומקשיב ועוטר... אבל זה לא שמעכשיו, בכל פעם שיש איזה קושי או בעיה, תמצאי את הדיבור הפנימי ואת הרגשת החיבור והקרבה... זה לא. זה עוד לא מגיע לגאולה השלימה. זה כוסגו הכיבושים הקטנים והמתוקים האלה, שהם בתוקף עבודתנו. גם בעבודתנו לא עזבנו השם אלוהינו.

להרחיב את האמונה

מתוך הדברים אנו יכולים ללמוד נקודה נוספת, והיא: איך להסתכל על קשיים של אחרים.

כשעמלק מנסה בכל כוחו להיאבק ב', הוא לוקח את מעט האמונה הרגישה שכבר בוערת ב', ומנסה לקטוע אותה: "אני, בנס, הצליח לי. הקב"ה עור לי להתרומם גם ממקומות של קושי מאוד גדול. וגם אם בהתחלה לא ידעתי משום דבר והיו רגעים של בלבול ואובדן בסוף איכשהו הושיט לי יד וגדלתי הלאה...". אבל כשאני רואה או שומעת על קשיים של אחרים, האמונה ממש נעלמת לי, אני צריכה לחפש אותה מההתחלה. לגאולה שלי אני עוד איכשהו מאמינה, אבל לגבי אחרים, הכול נמחק לי. לפעמים הורים מסתכלים על זוגות צעירים עם כזאת דאגה ומתח, מה יהיה להם, איך יהיה להם...

תעצרו שניה, תזכרו: אתם לא עברתם? אתם לא התמודדתם? אתם לא כמעט התפרקתם ובכל זאת המשכתם? אז למה הם לא?

כי אני "איכשהו ניצלתי", אבל לגביהם אין לי מספיק אמונה, היא שוב נעלמה לי... ואני צריכה לעצור ולעשות בירור מחדש. במי אני מאמינה, ב"איכשהו, בפתח מילוט ניסי שקרה רק לי", או ב"אלוקי אברהם יצחק ויעקב אבותינו, שאוהב כל אחד בנפרד ורוצה שתאיר אחדותו הפשוטה בעולם"?

הקב"ה רוצה להתגלות גם בחיים של הילדים שלך, לא רק בחיים שלך. וכל עוד אנחנו בגלות, זה בא בדרך של ניסיונות, עם ריבוי של ארס עמלקי, עם ריבוי רגעי מצוקה ומבוכה כאילו אין כלום, כאילו השם עוד לא התחיל להושיע...

אז תגדלי את האמונה. גם בשבילם. תרחיבי אותה. תביני שיש כאן השגחה של השם יתברך על כל בנאדם בנפרד, עם כל יום, עם כל ניסיון, עם כל תקופה שעוברת עליך, בכל תחום, פעם בחינוך ילדים, פעם בשלום בית, פעם עם פרנסה, פעם עם בריאות, פעם בפנים בתוך הנפש, פעם בחיצוניות, וחוזר חלילה... ככה זה הולך. בדרך הזאת השם מתגלה, וככה, בקרוב ממש, "ימלא שחוק פיננו" ואז כבר נצחק את

מה בקשתך?

הרבנית ד. קרשביים - בתו של הגה"צ ר' יעקב גלינסקי זצ"ל

שאלה:

בבוד הרבנית תחי', המחכימה אותנו רבות, ומבהירה עניינים עמוקים בצורה בהירה במיוחד, המתקבלת על הלב, והכל בנקישה עדינה ופנימית...

רציתי לשאול: יש ענין חשוב מאוד, שלא לדחוק את השעה. דהיינו לחכות, להמתין, ולצפות. בין ברוחניות ובין בגשמיות. וזה לא כל כך קשה להבין, כי לא פעם אנו עושים מאמצים יעיליים, השתדלויות ושמייניות באוויר - והופ, הכל נופל חלל. אם לא הגיע הזמן, הלא לא יהיה. נקודה. [למשל, עבודה, שיווק, שידוך, התעלות רוח, ניהול, רצון, שאיפה, תכנון...]. מאידך, אולי זו עצלות? אולי זו גרפות, התמקדות באיזור הנוחות, וחוסר מוטיבציה לצאת מהקונכייה?

בקיצור, איך אפשר לדעת, מתי השם דורש מאיתנו - נו, זווה, תעשו, פפעלו. יען הס"ד שלי תלויה בהתערותא דלתתא. או שרצונו ית' שני רפה. נחכה. נהיה שלויים. אדישים, לכאורה. מצפים לישועתו, ורגועים.

אם יש איזו ניסחת פלא, ברורה או מבהירה, אשמח להיוודע.

יישר כח על העבר, ובתפילה על העתיד...

תשובה:

לשואלת החכמה, המבקשת תן לחכם ויחכם עוד.

עצם נסוח השאלה והבהרתה בצורה כ"כ מדויקת, מעידה שבס"ד כבר שתיית מ"היין ההוגרי", ואת נמצאת בשאיפה מתמדת לקרבת ד', ולבירור מדויק מהו הדרך והמסילה; איך מצד אחד לא לדחוק את השעה, ומצד שני לא ליפול לאדישות ועצלות במסכה ומסוה של אי דחיקת השעה.

אפתח במשל ששמעתי מהרב אליהו גודלבסקי שליט"א. יש חדר המתנה בשמים, שם ישנה ספת ישיבה, ומולה דלת סגורה. כל מי שרוצה משהו מהקב"ה, יושב בספה, ממתין ומייחל ומבקש שהקב"ה יפתח את הדלת ויביא לו את מבוקשו.

מגיע רגע מסוים, הדלת נפתחת והקב"ה כנס ומכריז: הנה, באתי לתת לך את מבוקשך. וכאן יש שני סוגי אנשים. יש אנשים שישבו וחיכו הרבה זמן, עד שנמאס להם, התייאשו והלכו. וכעת שהש"ת פתח את הדלת ורוצה לתת להם, הם כבר לא נמצאים. כמה חבל. ויש אנשים לחיפך, הם כל הזמן מחזיקים את ידית הדלת, בציפייה שהיא כבר תיפתח, ואינם מבחינים שבכך הם בעצם מונעים את הפתיחה, כי הם מחזיקים כל כך חזק, עד שאי אפשר לפתוח (כמו ילד שנועל באמבטיה ולא נותן לנו לפתוח את הדלת מתוך שאוהו בהם בחזקה) משל זה נראה לי מתאר את שאלתך שהבאת בצורה כ"כ נרחבת ובהירה.

ובזה גם נמצאת התשובה; מצד אחד אסור לדחוק בכך, ומצד שני גם לא להתייאש וללכת. מה כן? צריך לשבת על הספה, ולהמתין. מותר אפילו להרדם שם, העיקר לא ללכת. כלומר 'נוסחת הפלא' היא - לרצות ולא לעזוב את הרצון, ולנסות לעבוד אתו בלי יאוש ובלי אדישות. הרצון צריך להיות קיים כל הזמן, אבל צריך כל הזמן לעטוף את השאיפה והרצון עם 'המתנה', לא לדאוג, לא להילחץ, אפילו קצת לשכוח, אבל פעם ביום להזכר ולבקש על כך.

***

אשתדל להביא כאן כמה שיחות מדברי מוהר"ן, ואקווה שיוכלו לשפוך אור על הסוגיא שהצגת.

א. מובא בשיחות הר"ן (אות ב) שטוב למסור את עצמו בכל יום על השי"ת. בזה מונח למעשה עצה נפלאה: לומר בפה מלא בכל בוקר 'הריני מוסר עצמי על השי"ת בכל תנועותי ופעולותי של כל היום כולו' (ישנו גם נוסח מודפס), כמוכן כדאי גם לספר בקצרה את הלוי"ה של היום, ואת מה שאני יודעת שמתוכנן עבורי, ולירוק ולהשליך הכל על השי"ת, שיוליך בדרך נכונה ומדויקת מה מתאים ונכון לעשות. אני אישית מוסיפה גם בקשה שכינס אותי בתוך ענני הכבוד המגינים, ושעמוד הענין יישר לי את הדרך ועמוד האש ינחה לי אותה.

כך שמה שקורה בכל היום כולו הוא באחריות הבלעדית של

השי"ת, וממילא, כל פעם שאני מרגישה אשמה או החמצה או "חבל", אני אזכר שזו קליפת המן עמלק, שמזנב אחריו את כל הנחשלים ואומר לי: 'את אשמה' או 'לא שווה', 'את זנב ונחשלת' ('מפגרת' כהסבר המילה בתנ"ך), ולעומת זאת יש לי את דברי חז"ל שאין אדם עומד על דברי תורה אלא אם הוא נכשל בהם, שדוקא הכשלו וההחמצה נותנים ביתר בהירות את ההבנה איך לא להיכשל שוב.

ב. אם יש לאדם ספק כלשהוא, לדוגמה כדברייך: האם לפעול עכשיו בזריזות ובהחלטות ובמהירות או להמתין כחום היום? רבינו מלמד שעליו לישב ולהתלבט עם הקב"ה עצמו. פשוט לומר לו את כל הפרטים - למה כן לפעול ולמה לא לפעול, וממש להשים במאזנים שקולות את שני הצדדים. מומלץ גם לתת צדקה ולומר כמה פרקי תהלים לפני ההתבודדות הני"ל, אפשר גם לכתוב את שני צדדי הענין אפילו בטבלה ואז להכנס לתפילה וישבו הדעת הזה, והרבה מאד פעמים זוכים לקבל הארה ותשובה מיידית על הענין, ולפעמים גם על זה צריך להמתין, זו בעצם 'נוסחת הפלא' המנוסה ביותר לבקשתך.

יש להדגיש שבאופן זה, גם אם למעשה הוחלט שלא לפעול, אין זו המתנה של אדישות ועצלות אלא המתנה פעילה, כי את עיקר ההשתדלות מכניסים בתפילה ושיחה עם ד', ובוזה עשינו את חובת ההשתדלות שלנו, וזוכים לתוצאות נפלאות.

***

בפרשת נצבים (פסוק י"ט) הקב"ה פונה אלינו ואומר "החיים והמות נתתי לפניכם, הברכה והקללה" והוא מבקש ומצוה "ובחרת בחיים". ורש"י מבאר: "אני מורה לכם שתבחרו בחלק החיים, כאדם האומר לבנו בחר לך חלק יפה בנחלתו, ומעמידו על חלק היפה, ואומר לו את זה ברור לך, ועל זה נאמר 'ה' מנת חלקי וכסי אתה תומיך גורל' (תהלים ט"ז, ה.). הנחת ידי על גורל הטוב לומר את זה קח לך". הדברים מרגשים מאד, כלומר הקב"ה לא רק מייעץ לנו, אלא מעמיד אותנו על החלק הטוב.

זוהי הנוסחה הפלאית, לבקש מדי ולהעביר לו את האחריות לבחירתך, לא מתוך עצלות אלא מתוך רצון והשלכה: 'השם, תניח ידי על גורל הטוב ולומר לי את זה קח לך', פעם זו מניעת הפעולה, ופעם להיפך - הזריזות והפעילות והחריצות. הפסוק הזה צריך להיות שגור על פינו והוא יהיה המכוון בחיינו: 'השם, תפיל לי גורל מה לעשות עכשיו'. בדרך חיים כזאת אדם רגוע ושמח, אבל עליו להיות שגור על "לב שומע", להקשיב לקול ד' המדבר אלי - לפעמים דרך אנשים ושיחה סתמית, ולפעמים הארה עצמית - להסתובב בחיים עם עינים פקוחות ואזנים כרויות לקול ד' המדבר אלי.

לנו אנשים פשוטים נראים הדברים כשני הפכים: או השתדלות או הימנעות, ולכן הספק (ג' עמלק) מנקר כל כך ומחליש אותנו, אבל הצדיקים מלמדים אותנו לחבר שני הפכים.

וכך מצאנו אצל אסתר, שמצד אחד היא שותקת ונמנעת, אין אסתר מגדת מולדתה, אבל כשצריך, היא מעוררת ודורשת 'לך נכנס את כל היהודים... וצומו עלי', תפילות, זעקות, ופעולות הצלה. חז"ל אומרים לנו שאסתר היא בתה של רחל, שגם היא מצד אחד שותקת ולא מספרת ליעקב שהחליפו את לאה במקומה, ומצד שני היא זאת ששמו אותה באמצע הדרך כדי שתזעק ותתפלל על עם ישראל שיצאו לגלות, עד שהקב"ה עצמו קורה לה 'מונעי קולך מבכי... כי יש תקוה לאחרייתך וישבו בני לגבולם' - למקום המדויק של כל אחד.

גם ב'אשת חיל' - שיר השבח לאם היהודיה, לתורה הקדושה, ולצדיקים (ע"פ המלבי"ם) - מראים הרבה על חיבור שני הפכים: "דרשה צמר ופשתים" - מחברת בין שני דברים שאסורים ביחד. "כפיה תמכו פלך" - זו טויה של שתי וערב, חוט לאורך וחוט לרוחב, המתחברים יחד לאריג נפלא. ועל זה נאמר "לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבוש שנים" - אל תקרי שנים אלא שניים, כי כל הדרך היא חיבור של שני דברים הנראים סותרים.

בתוך החיים, יש לכל אחת מאתנו מקומות, בהם רבינו האיר את הדרך. אם בהארה רבת עוצמה שהביאה לשנות את כיוון זרימת החיים, ואם כמתימה או דחיפה לזרז את המחשבה והמעשים. במדור זה נפרסם בעזרת ה' סיפורים אמיתיים המציגים מציאות זו. סיפורים מתאימים יעובדו ויפורסמו לתועלת וחיוק הנשים. סיפורים ניתן לשלוח למערכת.

ישועה והכנעה

באמונה שכך הכי טוב בשבילי, ועכשיו השם יתברך בחר בי להמליך אותי ככה. להיפך, הוא רוצה בי מאד ומאמין בי שאשא עיני אליו. אני רוצה להכין גפילטע לחג, לכבוד יום טוב, לכבוד השם, אבל המלך... הוא דווקא רוצה שעכשיו אשכב במיטה. נושאת עיני מעלה, ובעיניי דומעות משמחה אני מודה: "אבא, אתה המלך! תודה שבחרת בי להמליך אותי! לגלות שבתוך ההסתרה זה אתה שאוהב אותי ומרחם עליי!"

אהבה גדולה מילאה אותי, הרגשתי מנוחת הנפש ואהובה. כעת כבר לא היה אכפת לי מתי זה כבר יעבור ומה זה בדיוק, זה היה השם יתברך שמקרב אותי אליו ברחמים. המלך שתמיד נמצא ומכל הדברים קורא לי להתקרב אליו. נכנעת, מאמינה, מתקרבת. אני לא לבד. אני עם המלך.

הגיע ליל התקדש חג. בליל הסדר יכולתי לשבת מעט מאד זמן סביב השולחן, אבל כבר לא נאבקתי במצב. שמחתי ממה שיכולתי וידעתי שההכנעה שלי רצויה. גם ימי חול המועד נראו אחרת, כולנו נכנענו, והתאמנו את עצמנו למצב החדש. הייתה לנו התקרבות משפחתית מיוחדת, הילדים השתדלו לעזור יותר, בעלי גילה יכולת נתינה בלתי רגילה. ולא תאמינו - אפילו אירחנו!!! החג היה נפלא וקדוש והיה קשה להיפרד ממנו.

ימי הפסח חלפו להם, משאירים בפנינו טעם מיוחד. הגיע שובע לפני ל"ג בעומר ועדיין אין שום סיפור במצב.

בעלי ואני התלבטנו מה לעשות. מצד אחד רציתי מאד לנסוע למירון, שהרי אני זקוקה לישועה גדולה, ומצד שני, מאותה סיבה זה ממש לא שייך. בהשגחה מופלאה קיבלנו טלפון מחברה ותיקה שקיבלה דירה ביישוב מירון והציעה לנו להתארח בדירתם בגלל מצבי הקשה. הסכמנו בשמחה. אמנם לא ידעתי איך אוכל לעמוד בנטייה כה ארוכה אבל התרגשתי מאוד. ידעתי שאיני יכולה לוותר על הנטייה המיוחדת הזו, על רשב"י.

הגענו למירון אחרי נסיעה מפרכת ומלאה יסורים. אני יכולה להגיד שהרגשתי כל קפיצה וקפיצה ברכב, מתפתלת בייסורי. כאשר ברוך השם הגענו למירון בעלי עלה לציון. לגבי, היה ברור שאפילו לא חלמתי על עליה לציון. מבחינתי עצם ההגעה למירון הייתה כבר ישועה עצומה ואפילו ההתארחות בקצה המרוחק ביותר מהציון, שמחתי מאוד. יום לפני ל"ג בעומר החלטתי לנסות ולצעוד כמה צעדים מחוץ לדירה בשבילי היישוב, לבדוק אולי בכל זאת? הליכה של חמש דקות הספיקה לי בהחלט להבין שזה כלל לא שייך.

בליל ל"ג בעומר, מול האש במדורה שהדלקנו לכבוד רבי שמעון, הרגשתי שמחה עצומה מהזכות שיש לנו, לדעת מצדיקים נוראים כאלו, להיות מהדעת שלהם, איך היינו יכולים לחיות בלעדיתם? חברתי שאלה אותי אם אני רוצה לעלות אתה לציון. הסתכלתי עליה, מוחיכת. הלוואי! הרי אתמול בבוקר ראיתי שאיני יכולה ללכת יותר מכמה מטרים ספורים וגם זה בייסורים לא קלים. ואולי בכל זאת? החלטתי להצטרף אליה כמה מטרים ספורים. התחלנו ללכת והמשכתי, והמשכתי, ונדהמת... איני מרגישה שום כאב.

אני מתארת שקשה להאמין, סיפורי ניסים כאלו נראים רחוקים ותלושים מהמציאות, רק שאצלי הנס היה חי, מוחשי... אני הולכת עוד צעד ועוד צעד, והכאב חלף לו... והנה אני כבר בעליה לציון, בתוך עמק בית ישראל, כולי דומעת ומתרגשת. מסביב הניגונים, השמחה, הצימאון של עם ישראל לצדיקים. הגעתי עד סמוך לחצר הציון, מודה להשם על הנס המופלא, וידעת באמת שיעקר הנס שלי ועיקר הישועה, עוד יותר מהריפוי הניסי - הייתה דווקא ההכנעה...

את שמה? אבל הקושי האמיתי באמת, הוא ההרגשה הקשה הזו שמתלווה אלי כל הזמן ואני מתאפקת מלשואל: "למה ה' כל כך כועס עלי? למה דווקא לי, ולמה עד כדי כך? הרי מה בסה"כ אני רוצה - לתפקד כרגיל בבית, לעשות את רצונך אבא..."

מבט חטוף לעבר לוח השנה מזכיר את מה שאני יודעת כבר לבד... הימים הם ימי ערב פסח. ימים שכל עקרת בית מסתובבת עם רשימת מטלות אינסופית של הכנות קדושות לקראת החג המיוחד הזה... קניות, ניקיונות, סידורים, ושוב קניות ושוב ניקיונות... בשנים כתיקונן הייתי כבר משפשפת כעת במרץ עוד מדף ועוד ארון, ובערב מוזרות לקנות עוד שמלה לחג לחנה'לה... וכעת? אני שוכבת במיטה, ללא יכולת לזוז, חושבת על כל פיורוי החמץ שמסתובבים להם בבית ולא מתרגשים מזה שפסח מתקרב ואף אחד השנה לא ממוהר לבערם מן העולם... לחשוב יש לי הרבה זמן, ואני עורכת רשימה ועוד רשימה בראש של כל מה שצריך לעשות אבל מיום ליום הרשימה לא מתקצרת...

שבוע לפני ליל הסדר. בעלי ואני מבינים שכפי הנראה לא יהיה שינוי משמעותי במצבי לפני החג, והוא - שכבר כמה שבועות מתפקד בבית כאמא-אבא-מטפל סיעודי גם יחד, יאלץ לעשות כל מה שצריך לחג, בנוסף על כל מה שממילא הוא עושה.

בקושי רב אני משחררת משימה אחרי משימה, ומתמודדת עם עקשנות שמתחלפת בהכנעה מול כל משימה ועשייה "שנלקחת" ממני ומשאירה אותי מול מציאות חדשה, שונה.

בינתיים אין סיפור במצבי, ואני מוסיפה לומר פרקי תהילים ושמות הצדיקים ומייחלת לשיפור במצב, שאהיה מסוגלת לפחות במשהו קטן לטרוח עבור החג, לבשל משהו, להתחדש עם איזה בגד.

אבל לאט לאט אני מבינה, שה' מצפה ממני גם למשהו אחר, הוא מצפה ממני להכנעה אמיתית, עמוקה. התחלתי להתפלל שאזכה להתנתק מהחמץ בלבי, ושגם אם לא אני אבשל, אנקה, אקנה, ושגם אם הדברים אינם כפי שאני רוצה ומבינה - שאזכה להיכנע, שאהיה בשמחה, בהודיה, בהמלכה של השם. שהקיום שלי בכל רגע יאמר ויזעק בעולם: "יש מלך!!" והמלך הוא רחום ותנון וטוב, ואוהב אותי ודואג לי. אני מתפללת בדמעות ומרגישה שאת זה אני רוצה באמת, מתעקשת ומתחננת שמתוך המצב הזה אבא אכיר אותך, אגלה מלכותך, בבקשה.

יומיים לפני פסח והבית כבר נקי ומצוחצח בחסדי השם ובזכות בעלי היקר, נשארו רק הכנות מעטות, בעיקר במטבח. אני רואה בדמיוני איך אני קוצצת סלטים בריזות, מעמידה על הכיריים סיר אחר סיר ועוברת לאפיה. זכרון ההתחדשות והרענונת שבהכנות לפסח חי בי ואני כל כך רוצה להיות שם, לעשות משהו... ושוב אני מבחזן...

הרגע נדמה לי כאילו זרקו אותי מחוץ לחיים חס ושלום, כאילו השם החליט שהשנה אין לו חפץ בי, במרץ שלי, בניקיון שלי... המחשבות האלו מבהילות אותי, לא יכול להיות! הרי רבינו בתורתנו הקדושות מלמד אותי שהשם נמצא תמיד, ושהשם טוב תמיד, ושכל תנועה טובה שלי נחשבת ורצויה, ושגם כשיש הסתרה השם נמצא, ושכל מה שהשם עושה זה לטובה, וגם אם נדמה לי שמרחיקים אותי באמת מקרבים אותי. אז מה קורה כאן?!

החלטתי שאני מפסיקה להציץ למטבח ולחפש את מה אני לא יכולה לעשות, ומפסיקה לנסות ולחשוב כמה אני לא רוצה ולא טובה אצל השם, אלא להתחדש באמונה, בהכנעה. ועכשיו, ככה, כמו שאני, שוכבת משותקת במיטה אני מחליטה להמליך את השם יתברך. לחיות עכשיו את הרגע הזה ואת היום הזה

חג הפורים של אותה שנה היה שמח במיוחד. בדיוק התאושתתי אז משפעת ארוכה. שבוע שלם של חום גבוה וחולשה כזו שאי אפשר לצאת מהמיטה. כל השבוע כל כך קיוויתי שאוכל להספיק גם השנה לארגן את התחמושות לילדים, ללוות אותם מחופשים, להתרגש ביחד איתם וכמובן לארגן ולהכין את כל משלוחי המנות שאני כל כך אוהבת להכין ולשלוח. לא רציתי להעלות על דעתי שאצטרך לוותר על הטרחה הזו והשמחה שמתלווה אליה בכל שנה מחדש.

ואכן בהשגחה פרטית מופלאה וברחמים גדולים, התעוררתי יום לפני תענית אסתר, מרגישה שכוחותי שבים אלי. עוד הספקתי לסדר תחפושת לחנה'לה ולהכין משלוחי מנות עם הילדים. הודיתי להשם בלי סוף על הזכות להיות בפורים בריאה ושמחה, ונתינת מהתרוצצות הזו בין קריאת המגילה, למשלוחי המנות ולסעודה. אחרי פורים אמרתי לבעלי: "כמה זה לא מובן מאליו, שסתם ככה יכולים לקום מהמיטה, להסתובב, לעשות את המטלות הפשוטות שצריך לעשות, כמה אנו לא יודעים להעריך זאת!"

ובאמת זה ממש לא מובן מאליו, ולא ידעתי עד כמה... מכיון שיומיים אחרי פורים המצב השתנה. פתאום באמת שוב לא יכולתי... כאב חד ועוצמתי תקף אותי. לפי אבחנתי הלא מקצועית הוא הגיע מהגב והקרין על כל רגל שמאל. לשבת - ממש לא שייך, לעמוד או ללכת - היה מאוד קשה ודרש מאמץ רב, וגם בשכיבה על הגב לא הייתה לי מנוחה והכאב לא מרפה... במאמץ רב וסבל עצום יצאתי למרפאה. הרופאה בדקה אותי ואישרה את הרגשתי שהכאב החד קשור לגב, ונתנה לי מרשם לכדורים משככי כאבים ואנטי דלקתיים, כמובן עם המלצה למנוחה מלאה. שוב 'מנוחה מלאה'... חזרתי הביתה מעודדת ומאמינה שתוך יום יומיים בוודאי אחזור לעצמי. קשה לתאר את ההרגשה המתסכלת של כאב עצום ששום תנוחה לא מקלה אותו. גם הכדורים לא כל כך מצליחים להשתלט על הכאב.

לאחר מספר ימים שלא הרגשתי שום שיפור הציעה חברה טובה שלי לנסות כיוון טיפול אחר, יותר טבעי. פניתי לכמה מטפלים טבעיים אבל גם הניסיונות הללו לא הביאו לשום שיפור במצב. הכאב כאילו מתעלם מכל מה שקורה סביבו ופשוט נראה כאילו הוא פה כדי להישאר... לא מראה סימנים שהוא חושב לעבור לו...

קשה לי לתאר את הרגשתי השיתוק הגדולה, פשוט ללא שום יכולת לתפקד, אפילו בצורה מינימלית. אני, שתמיד ממהרת וממלאה אחר רשימת המטלות הבלתי נגמרת של החיים, שוכבת לה סתם ככה במיטה יום ועוד יום. ברגעים אלו מתעצמים לנגד עיני אינספור פעולות קטנות ופשוטות שכל אישה עושה בדרך כלל כמו ליטול ידיים לבתי הקטנה, להלביש אותה לנח, להכין סנדוויצ'ים לכל בני המשפחה וללוותם למוסדות החינוך, ולאחר מכן כל שאר עבודות הבית וכו'. פעולות קטנות וכה משמעותיות. ריבונו של עולם, איך יכולתי בימים כתיקונן לא להעריך את כל החסד והמתנות שנתת לי יום אחר יום?

לאחר כמה שבועות ביקרתי בבית חולים. הרופאים הביטו בי במבט מלא רחמנות, עם מבט מתנצל שמביע אי נעימות מכך שהפעם גם הם מודים שהם לא ממש יודעים מה קורה ומה ניתן לעשות. הפחד והחרדות רק מתעצמים בהמתנה לבדיקות שאמורות להגיע בעוד כמה ימים. לבי מפרפר: מה קורה לי? האם אי פעם אחזור למצב רגיל, נורמלי, שלקום מהמיטה או לקחת כוס מים לא תהיה משימה בלתי אפשרית, ובכלל האם יש לי איזה מחלה חי' חשוכה מרפא שבעוד כמה ימים אאלץ להכיר

מכון שרת. אני מביטה בשלט המופיעה מעל דלתות המחלקה האונקולוגית. מנסה להציץ בחשש מבעד לאשנבים השקופים. אולי אולי אני בסוף לא מעיזה להיכנס ודי. מבעד לאשנבים נראית תנועה דלילה במסדרונות. איזה מחלקה שקטה. ההתנגדות בתוכי נמשכת. זה כמו להיכנס לתוך קבר. אני חושבת באימה. אני פוחדת להפגש עם מלאך המוות. אפילו מהצד זו פגישה מאימת.

אבל אין לי הרבה ברירות. לא נותר עוד הרבה זמן, הרופאים אמרו שזה ענין של שעות. ולמרות התקווה הגדולה אנחנו ממהרים להגיע להיפרד מאמו של בעלי.

אחרי שתי שנות מאבק היא עכשיו נראית רגועה. הפנים שלה מאירות והיא נראית טהורה כמו תינוקת קטנה שישנה בשלווה. המראה כ"כ מטעה. ככה נראים לפני שמתים?

המשפחה הקרובה כבר ניגשו להיפרד. אני מתקרבת אליה, יודעת שהיא ודאי שומעת למרות שהיא חסרת הכרה.

'תודה' אני לחשתי לה, 'תודה שגידלת במסירות את הילד הזה שהפך להיות בעלי, ובזכותך שאת היית אמו הוא גדל להיות למה שהוא'. 'תודה' אני שוב אומרת 'וסליחה שלא מספיק כיבדנו אותך. והבנו אותך'.

סומק פרח בלחיי. היא הייתה נראית כאילו מצפה למשהו מתוק שעומד להגיע.

הזמן הולך ומתארך. כשחברה קרובה מגיעה לבקר ומוצאת אותנו בציפייה לפטירה היא משתוממת. 'ככה לא נראות נשימות אחרונות' - היא אומרת בידענות מרירה. אני עברתי את הפרידה הזו מקרוב כבר כמה פעמים. 'נכון', אומרת גם גיסי 'זה נראה שהנשימות תכופות יותר, והיא עוד רגע תקום'.

אבל רופא שמגיע ממחר לפוגג את בועת האשליות: 'אם אתם רוצים להיות אתה בפרידה, תשארו כאן!'

נשארו.

כמישחל בינתיא מחלבה. כמו שמוציאים שער מחלב. כך נפרדת נשמת הצדיקים מגופם. ברגע אחד נשמה ובמשנהו דכמה. קבלת עול מלכות שמיים. שמע ישראל. ה' הוא האלוקים. יש רגעים שהם גדולים יותר מכל המילים.

***

הצער שלי היה כפול. גם הצער האישי שלי ותחושת האובדן לאבד חמות יקרה וסבתא מיוחדת שהיה לה קשר מיוחד ממש עם הנכדים. וגם לראות את בעלי בצערו. השבעה הלפה השלושים נגמר. ואני עדין טעונה בתחושת אבד קשה. איש לא בא לנחם אותי. אני הרי לא אבאלה. אבל חוויית את הפטירה מקרוב. נתפאם אני שמה לב לסוג של רעל שמפעפע בי.

באותה שעת פטירה הגיעו לבקר שתי חברות 'לדות של חמותי שלא חשבו שהמצב כ"כ חמור. אחת מהן אמרה. כשהיא מחווה לכיוונה "בדיוק אותה. עם כל הישר שלה והתמימות. אבל אין שאלות וגם אין תשובות". הוסיפה בצידוק הדין.

אבל לי כן נשארה שאלה. ולא העוטי לתת לה לצאת ממני. כי אין שאלות. הצור תמים פועלו. אבל השאלה נשאלה מאליה וכמנהגן של שאלות בלתי פתורות מעכה לי באלף צבתות את הלב.

למה אלוקים? למה? למה לקחת אותה? בדיוק אותה?

כל חוויית הפטירה הייתה קשה לי לעיבוד. דוקא כי הכל היה כביכול רגוע ולפי הכללים. לא היו בכיות הסטריות. לא היו דרמות גדולות השקט היה צעק אצלי מבפנים חזק מאוד. רציתי רק לצאת לאיזה יער ריוק ולצעוק שם את נשמת.

לצעוק את הכאב את האבל את הצער. את החלל שנוצר. שאין לו שום תחליף. את תחושת ההפסד הצורבת. שהילדים שלי איבדו דבר יקר והם אפילו לא ידעו מה. אבל אסור לשאול שאלות על הקב"ה אנחנו מאמינים הרי נכון?

בעלי אמר לי בשם מוהר"ן (בשיחות הר"ן), שיכולים לצעוק בקול דממה דקה והצעקה הזו חזקה יותר מצעקה הנועקת ממש, כי המוח כביכול משער את הזעקה, וממילא היא לא מוגבלת פיזית. אבל גם לזה לא היה לי כוח. פחדתי להתעסק עם הכאב הצורב

טוב תמיד יש פעם ראשונה.

***

כמה שנים אחרי - פורים של היום...

פורים של היום זה יום שלקח לי שנים לחכות לו מכל הלב ולעשות הפרדה ברורה בין הצורה החיצונית של השיכורים הקדושים שלא תמיד נראים הכי פוטוגנית. לבין מה שקורה להם בתוכם. אני מסתכלת מבחוץ ורואה איך מתקלפות המסכות וגעגוע עמוק יוצא החוצה.

למה למה זה כזו מצווה מוזרה שאלתי פעם חברה תוך כדי משתה יין. האר"י כותב שיש ענין אפילו בהקאות שנגרמות מהשכרות.

פורים זה כזה אור גבוה שרק בלי דעת אפשר לקבל אותו. בשתייה של פורים יש ענין של תיקון הברית. אז אם נקביל את זה גם בברית מנסיים תינוק קטן בלי דעת לברית הכי בסיסית והכי קדושה שיש ליהודי עם אלוקיו.

מאז עברו הרבה פורים. אם בתחילה נבהלתי. ראיתי שאין באמת מה להבחל. בברסלב אומרים 'עוד לגימט יין - עוד תיקון הברית' ויש בזה ענינים גבוהים מאוד. מה גם שעוד כתוב שאדם צריך לשתות עד דלא ידע, כלומר להגיע למצב של שטשוט קל שיש בו רק הסרת המסכות ולא התנוולות חלילה.

פורים של ברסלב זה חג של שיכורים קדושים שמוציאים החוצה את כל הכיסופים שיש להם, ואת כל הגעגוע שיש להם לרבי'ה ולעצות הנפלאות שלו.

"והשיכורים" האלו כל כך שותים לשם שמיים. חלק מהם עושים את זה כמש כמעט כמו משהו שלוקח תרופה כי הרופא אמר לו, הם לא תמיד אוהבים את היין ובאמת נהנים ממנו אבל הם שותים כי הרבי'ה אמר ועושים זאת ממש בתמימות ופשיטות.

פורים זה היום בשנה בו מתאפשר להם לחיות באמת את הרצונות שלהם ולהפגין כלפי חוץ את האהבת חברים שלהם.

בפורים מותר לך להתגעגע. ולהראות את זה. בלי לחשוב איך אתה נראה כי אתה לא חושב, אתה בלי דעת.

כזכור, כותבת המזור נמצאת בחופשת לידה'.

בינתיים יש לנו הזדמנות ליהנות מכתבה של אורחת [בלי תחרות...]

***

לפני הרבה שנים - בבית הוריי

סעודת פורים בשתיים עשרה בצהריים. הילדים מלאים בסוכרים. לא מתעניינים בסעודה החגיגית. אבא אמא והגדולים יושבים לאכול. אבא חובש כובע פורמי לראשו. ושר קצת מעניני דיומא. הסעודה לא נמשכת זמן רב מידי. כי אבא עייף. מסיימים לאכול. אבא הולך לנוח מקיים עד דלא ידע בשינה.

פורים נגמר השעה: שלוש בצהריים.

***

פורים הראשון לאחר החתונה

אני נשואה טרייה. שנה ראשונה. שמונה בבוקר. דלת הבית נפתחת וצעדים כושלים נגרים לכיוון הסלון. בעלי הגיע משחרית. אני מסתכלת בו טרוטט עיניים. מה קורה? זה הוא?

פורים שמח! פורים שמח! הוא צועק אלי. הכל בסדר? אני שואלת בחשש. מעולם לא ראיתי שיכור מקרוב ובטח שלא אותו.

אני כבר אחרי כל מצוות היום משתה שמחה מגילה ומתנות לאביונים. הוא מבשר לי בקול רעש גדול.

דיי. אני לא מצליחה לאכול את זה שהוא. היצור העדין והשקט שאני מכירה כבר שישה חודשים(!) מדבר בקולי קולות. וכולו אורות.

ככה נראה שיכור לא? אני מתחילה לבכות מרוב אימה. פוחדת שמה הוא במצב אל הזור.

משה אתה בסדר. תגיד לי משהו שאני אראה שאתה שפוי...

הוא מרים טלפון מתקשר לאבא שלי הליטאי הדגול ומתחיל לשגע אותי שיקנה כרטיס לאומן. אני מומשיכה לשחק את האישה המבוהלת והולכת מזהבית לשמוע מגילה אולי בינתיים זה יעבור לו.

הזעקות השקטות הללו פירקו ממני מטענים כבדים מאוד. דווקא בגלל השקט שלהם. לפעמים אדם מדבר דיבור פנימי עם עצמו, והוא לא רגיל לשמוע את הקול האמיתי שלו ואז הוא פשוט נחשב.

אני צועקת ובוכה. והוא מקשיב וסופג. אחרי שנגמר לי הכוח לצעוק. הרגשתי כמו תינוקת מפויסת שבכתה נורא חזק, ועכשיו היא הולכת להרדם עם נשימות קטועות כאלו מעוררות רחמים. כי היה לה קשה, כי היא חוותה גבול כואב. אבל עכשיו טוב לה, והיא מרגישה אהובה ומחובקת. ואז גם קיבלתי תנחומים.

'לקחת אותה'. ענה לי אלוקים. 'כי אני אוהב אותה ואוהב אתכם'. זו הייתה תשובה אמיתית לא רק לדעת. אלא להשיב אל הלב. אני אוהב אותה. ואוהב אתכם.

ואני האמנתי.

הזה. כאילו אם אגע בו אתפרק לגמרי לרסיסים. וכך התהלכתי כשהדמעות עצורות בעינים וכל לחיצה קטנה על הברז פותחת אותו למימדי שיטפון. כלפי חוץ תפקדתי כרגיל אבל בפנים העולם הפך ללא. לא מענין לא משמעותי.

***

לילה אחד זה קרה.

ה' ריחם עלי והציף אותי ברמות בלתי נסבלות, קברתי את עצמי בתוך השמיכה והתחלתי ממש להתפרק בצעקות איומות. בשקט מוחלט.

"לממזוממה? אבאאא? למה לקחת אותה? לממזוממה?" אני חושבת שאלו היו המילים היחידות שיצאו לי מהפה.

העולם עצר מלכת. היינו רק שנינו אני והוא.